

PAUKŠČIAI

norintiems stebeti ir pažinti



68
(2025/4)



Paprastasis erškėtžvirblis
(*Prunella modularis*).
Bukai, Kauno r., 2025-09-29
© Egidijus Skilinskas

Lietuvos ornitologų draugijos leidinys apie paukščius, jų apsaugą, stebėjimus.
Leidžiamas nuo 2009 m. kartą per tris mėnesius.

Vyr. redaktorius
Vytautas JUSYS
Tel. +370 638 90619
vrventragis@gmail.com

Redakcijos kolegija
Saulius KARALIUS
Mindaugas KIRSTUKAS
Dr. Julius MORKŪNAS
Ričardas PATAPAVIČIUS
Gediminas PETKUS
Liutauras RAUDONIKIS
Laimonas ŠNIAUKŠTA

Lietuvių kalbos redaktorė
Erika MERKYTĖ-ŠVARCIENĖ

Anglų kalbos redaktorius
Jos STRATFORD

Tiražas 1000 egz.

PAUKŠČIAI / BIRDS
The magazine of the Lithuanian Ornithological Society, about birds, bird observations and bird conservation. Published quarterly since 2009.

Editor in chief
Vytautas JUSYS



Lietuvos ornitologų draugija (LOD) – tai nevyriausybinė organizacija, kuri rūpinasi Lietuvoje aptinkamų laukinių paukščių ir jų gyvenamosios aplinkos apsauga. Siekdama šio tikslą, draugija vienija gamtai ir paukščiams neabejingus Lietuvos žmones, rūpinasi ekologiniu visuomenės švietimu, paukščių populiacijų tyrimu ir monitoringu bei visuomeniškai kontroliuoja aplinkos ir biologinės įvairovės apsauga reglamentuojančių įstatymų leidimą ir vykdymą. Nuo 1994 m. draugija yra tarptautinės paukščių apsaugos organizacijos „BirdLife International“ asocijuota narė. Norėdami tapti LOD nariu ar tiesiog prisijungti prie paukščių apsauga besirūpinančių bendraminčių, kreipkitės į LOD sekretoriatą adresu:

Lietuvos ornitologų draugija, Naugarduko g. 47-3, LT-03208 Vilnius.
Tel. / faks. +370 5 213 0498, el. p. lod@birdlife.lt; www.birdlife.lt.

VIRŠELIO PAUKŠTIS / Bird on the Front Cover

- 3 V. Jusys, R. Patapavičius. Paprastasis erškėtžvirblis (*Prunella modularis*) Dunnock

LOD žinios / LOD news

- 11 J. Kuliesė. Paukščių palydų 2025 m. rezultatai:
Lietuva – tarp keturių daugiausia paukščių suskaičiavusių šalių Europoje
Farewell to the Birds. 2025 Count Results: Lithuania is among the four countries with the highest number of birds in Europe
- 13 Š. Noreikaitė. 26-asis paukščių stebėtojų ralis „Kuršių marijos 2025“ – užfiksuotas rekordinis rūšių skaičius
26th Annual Curonian Lagoon Bird Rally Competition, record number of species recorded

PAUKŠČIŲ TYRIMAI / Bird Research

- 19 R. Patapavičius. Apie dvi Lietuvoje žieduotas meldines nendrinukes
About two Lithuanian-ringed Aquatic Warblers
- 22 L. Šniaukšta. Trims žalvarnių jaunikliams 2025 m. uždėti GSM siųstuvai
Three European Roller nestlings tagged with GSM transmitters in 2025

ORNITOFAUNISTINIAI STEBĖJIMAI / Bird Observations

- 25 A. Šimkus. Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2025 m. rudenį
Bird Observations in Lithuania, Autumn 2025

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS / Bird Ringing

- 30 V. Jusys, V. Eigirdas. Paukščių žiedavimas Ventės rage 2025 m. rudenį
Bird Ringing at Ventės Ragas Ornithological Station, Autumn 2025

ORNITOLOGINĖS KELIONĖS / Birdwatching trip

- 34 M. Šniaukštienė. Tanzanijos savanų platybėse
In the Vastness of the Tanzanian Savannah

IVAIRENYBĖS / Various

- 40 R. Patapavičius. Kur žiemoja kregždės – mitas ir tikrovė
Where Swallows winter – myth and reality
- 43 S. Karalius. Nuostabūs tarpkontinentiniai keliautojai
Amazing intercontinental travellers
- 47 R. Akstinas. Įdomūs faktai apie kurtinių
Interesting facts about Capercaillies



Paprastasis erškėtžvirblis (*Prunella modularis*)

Vytautas JUSYS, Ričardas PATAPAVIČIUS

Rūšies statusas

Perinti, migruojanti, praskrendanti, retai žiemojanti rūšis. Lietuvoje dažniausiai aptinkamas kovo pabaigoje–spalio mėn.

Biometrija

Kūno masė ir matmenys: patinų ir patelių svoris ($n = 22$) 19,1 (17,0–21,0) g, suglaustas sparnas ($n = 22$) 69,3 (60,0–72,0) mm, uodegos ilgis ($n = 22$) 59 (54,0–66,0) mm, pastaibis ($n = 4$) 20,0 (19,1–20,9) mm, snapas iki kaktos ($n = 4$) 14,1 (12,8–15,0) mm, snapas iki šnervių ($n = 4$) 8,3 (8,0–8,7) mm (V. Jusys).

Paplitimas ir skaitlingumas

Paplites visoje šalyje. Manoma, kad XX a. pabaigoje Lietuvoje kasmet perėdavo 150 000–300 000 porų (Kurlavičius, Raudonikis, 2001). Remiantis A. Aleknonio duomenimis (1984), Rūdšilio slėnių juodalksnį su eglėmis medynuose gyveno nuo 6 iki 12 (vidutiniškai 8) porų 100 ha. Mažojoje Lietuvoje 1992–1996 m. miškuose su eglės jaunuolynais perejo

6,4–11,1 poros 100 ha (Jusys ir kt., 1999). Rečiau aptinkami nedideliuose laukų miškeliuose – čia jų tankumas 2 poros 100 ha (Kurlavičius, 1995).

XXI a. pirmoje pusėje, 2008–2018 m., perinčių paprastųjų erškėtžvirbių tankumas buvo 100 000–200 000 porų (VSTT, LOD).



Paprastojo erškėtžviblio (Prunella modularis) paplitimo arealas. Šviesiai žalia spalva – perejimo sritis, tam siai žalia – sėslus, mėlyna – žiemoja, geltona – introdukuotas
© wikimedia.org



Paprastasis erškėtžvirblis, suaugęs patinas. Sakalinė, Tauragės r. © Bronislovas Ambrozas



Paprastasis erškėtžvirblis, suaugusi patelė.
Kopgalis, 2015-04-11 © Saulius Karalius



Paprastasis erškėtžvirblis, pirmametis paukštis.
Kopgalis, 2010-09-29 © Saulius Karalius



Paprastasis erškėtžvirblis. Kaireje – jaunas (pirmieji kalendoriniai metai į antrų kalendorinių metų pavasaris), dešinėje – vyresnis (antrų kalendorinių metų ruduo ir vyresnis). Atkreipkite dėmesį į akių spalvą © Vytautas Jusys



Žiedavimas ir migracija

Susidaryti paprastujų erškėtžvirblių kaip ir daugumos kitų smulkiųjų žvirblinių paukščių migracijų vaizdą (terminus, migruojančių individų gausą, jos pokyčius skirtingais laikotarpiais ir kt.) galima tik pagal jų sugavimo žieduoti duomenis. Surinkti bent kiek detalesnius duomenis apie šiuos paukščių migracijas vizualinio stebėjimo metodu neįmanoma.

Remiantis turimais duomenimis Lietuvoje iki 2023 m. pabaigos sužieduota 11 618 paprastujų erškėtžvirblių, iš kurių tik 178 (1,5 %) buvo dar neskaidantys jaunikliai. Per pirmuosius 50 sistemingo paukščių žiedavimo Lietuvoje metų (1929–1978 m.) sužieduoti tik 183 paukščiai, o visi kiti (11 435) – 1979–2023 m. laikotarpiu. Nuo 1979 m. atskirais 5 metų laikotarpiais mažiausiai sužieduota 1979–1983 m. (581) ir 1994–1998 m. (699). Visais kitais 5 metų laikotarpiais sužieduotų skaičius svyruoja nuo 1202 iki 1807. Daugiausia (153) dar neskaidančių jauniklių sužieduota 1974–1993 m. laikotarpiu. Lietuvoje atskirais 5 metų laikotarpiais nuo 1929 m. sužieduotų paprastujų erškėtžvirblių skaičius parodytas diagramoje.

Pagal šiuos paukščių sugavimus žieduoti Ventės rago ornitologinėje stotyje aišku, kad rudeninė jų migracija prasideda rugpjūčio 3 dešimtadienyje, o gausiausiai migruoja rugėjėjo 3 dešimtadienyje. Vėliau migruojančių paukščių skaitlingumas vis mažėja iki lapkričio pabaigos. Pavasarinė jų migracija prasideda kovo 2–3 dešimtadieniuse, bet gausiausiai migruoja balandžio 1 ir 2 dešimtadieniuse. Tai visiskai koreliuojas su šiuos paukščių migracijos pietinėje Suomijos dalyje duomenimis, kur jų žiedavimo per pavasarinę migraciją mediana yra balandžio 20 d. (Valkama et al., 2014). Pro Ventės ragą migruojančių paprastujų erškėtžvirblių skaičiaus dinamika per rudenines ir pava-



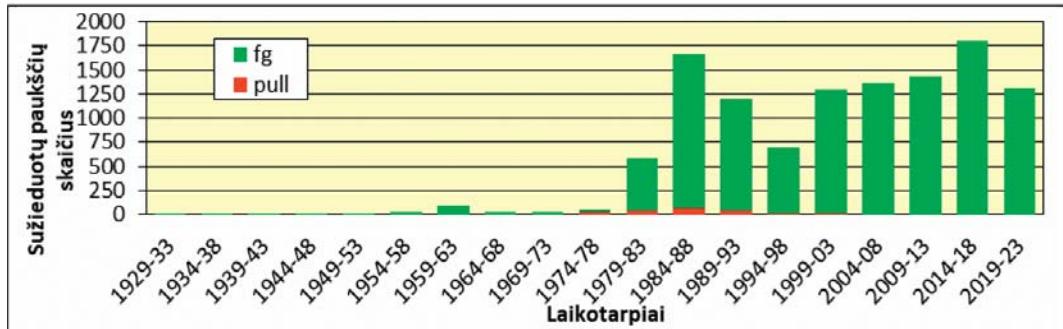
1929–2023 m. Lietuvoje sužieduota 11 618 paprastujų erškėtžvirblių © Vytautas Jusys

saries migracijas pagal jų sugavimo žieduoti duomenis parodyta diagramoje.

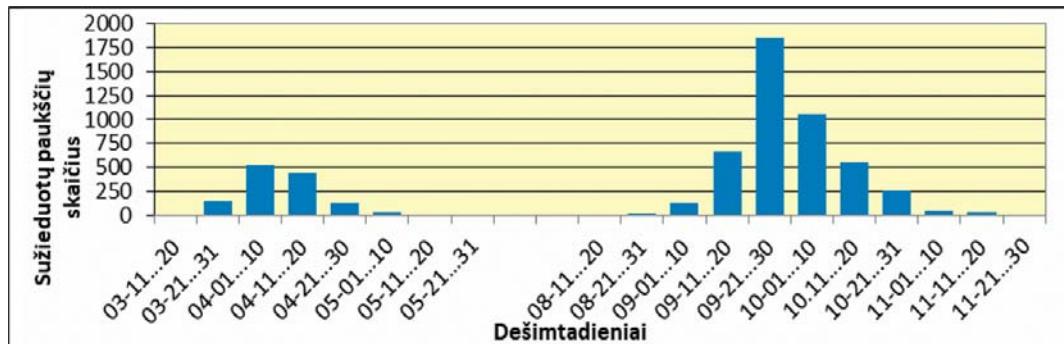
Žinomi 56 Lietuvoje žieduotų individų 67 aptikimų po žiedavimo atvejai (8 individai aptiki daugiau nei po vieną kartą). Jie aptiki Austrijoje (1), Čekijoje (1), Estijoje (1), Ispanijoje (1), Italijoje (13/14, atitinkamai – individų ir aptikimų skaičius), Lenkijoje (2), Lietuvoje (21/29), Prancūzijoje (1), Rusijoje (3, iš jų 2 Kaliningrado sr.), Suomijoje (7), Švedijoje (2), Šveicarijoje (1) ir Vokietijoje (2/4).

Išanalizavus visus turimus duomenis – tiek žiedavimo, tiek žieduotų individų aptikimo – išryškėja gana aiškus šiuos paukščių migracijų ir žiemaviečių vaizdas. Visų Lietuvoje žieduotų ir aptiktų ne Lietuvoje paukščių aptikimo vietas parodytos žemėlapyje.

Rugėjėjo mėn. žinomas tik vienas aptikimas – 14 d. Suomijoje trečiaisiais po žiedavimo metais. Spalio mėn. žinomi 7 aptikimai – Čekijoje, Lenkijoje, Švedijoje, Vokietijoje (po 1) ir Italijoje (3). Tiek du iš jų aptiki žiedavimo metais – 25 d. Italijoje (1390 km, 211°, 29 d., čia ir toliau atitinkamai – atstumas tarp žiedavimo ir



Lietuvoje 1929–2023 m. sužieduotų paprastujų erškėtžvirblių skaičius ($n = 11 618$) atskirais 5 metų laikotarpiais



Ventės rago ornitologinėje stotyje 2000–2024 m. per atskirus pavasarinius ($n = 1312$) ir rudeninius ($n = 4633$) migracijos dešimtadienius sužieduotų paprastųjų erškėtžvirblių skaičius



Lietuvoje žieduotų ir už Lietuvos ribų aptiktų paprastųjų erškėtžvirblių aptikimo vietos spalio mén. (geltonos žymės), lapkričio–kovo mén. (raudonos žymės) ir balandžio–rugpjūto mén. (žalias žymės)

aptikimo vietų, kryptis (azimutas) nuo žiedavimo vienos į aptikimo vietą, dienų skaičius nuo žiedavimo iki aptikimo) ir 27 d. Vokietijoje (481 km, 255°, 17 d.). Paukščio aptikimas Švedijoje Baltijos jūros pakrantėje ties Pietų Kvarkeno sąsiauriu yra apie 450 km šiaurėn žiedavimo vietas Lietuvoje, bet ne žiedavimo metais. Remiantis šiais duomenimis akivaizdu, kad ši mėnesį paprastieji erškėtžvirbliai iš Lietuvos (ir iš toliau į šiaurę esančių teritorijų) jau būna ir nuskridę į žiemavietes, ir dar esantys pakeliui į jas, bet taip pat yra ir tik pradedančių migruoti iš perėjimo vietų. Šį mėnesį žiemaviečių kryptimi jie aptiki nuo 471 km Lenkijoje iki 1390 km Italijoje atstumu, o vidutinis atstumas yra 887 km.

Lapkričio–vasario mén., t. y. jau tikrai žiemojimo laikotarpiu, aptikti Italijoje (10), Ispanijoje ir Prancūzijoje (po 1). Atstumai nuo žiedavimo iki aptikimo vietų nuo 1217 iki 2020 (vidurkis 1419) km. Kovo mén. tik trys aptikimai Austrijoje, Šveicarijoje ir Vokietijoje (po 1). Atstumai nuo žiedavimo iki aptikimo vietų nuo 713 iki 1334 (vidurkis 1077) km. Beveik neabejotina, kad šie trys individai jau buvo pakeliui į perėjimo vietas.

Pavieniai paprastieji erškėtžvirbliai lieka žiemoti ir Lietuvoje. Tai akivaizdu ne tik remiantis jų stebėjimais (aptikimais) žiemojimo laikotarpiu, bet ir remiantis žiedavimo ir žieduotų individų aptikimo atvejais. Ventės rage jie yra žieduoti ir vėliau aptikti šiomis datomis (atitinkamai, žiedavimo ir aptikimo data): 2016 m. spalio 31 d. ir tą pačią metų gruodžio 6 d., 2024 m. spalio 22 d. ir tą pačią metų gruodžio 8 d., 2014 m. gruodžio 1 d. ir 2015 m. sausio 21 d., 2014 m. gruodžio 29 d. ir 2015 m. sausio 31 d. Dar vienas individas, žieduotas 2000 m. gruodžio 15 d., aptiktas 2001 m. sausio 20 d., kovo 11 d. ir balandžio 3 d. – tai reiškia, kad jis tikrai sėkmingai ten peržiemojo. Šiuo individu kilmė – vietiniai ar migrantai iš svetur – neaiški, bet labiau tikėtina, kad jie ne vietiniai. Prof. Tadas Ivanauskas (1964) knygoje „Lietuvos paukščiai“ rašo, kad šie paukščiai yra pusiau keleiviai, pusiau sėslūs, bet jokių sėslumo ar žiemojimo Lietuvoje patvirtinančių faktų nepateikia.

Lietuvoje žiema stebimas gana retai. Dar XX a. buvo žinomi tik du aptikimo atvejai: 1977–1978 m. matytas Antanavoje (V. Stanevičius, E. Drobėlis) ir 1984-12-03 sugautas Ventės rage (L. Jezerskas).

XX a. žiemos mėnesiais (nors ir ne kasmet) Lietuvoje aptikti 46 paukščiai. Daugiausia (28 individai) sugauta ar stebėta Ventės rage (V. Jusys, V. Eigirdas, R. Rangiienė, K. Jusienė). Taip pat stebėjimai regist-



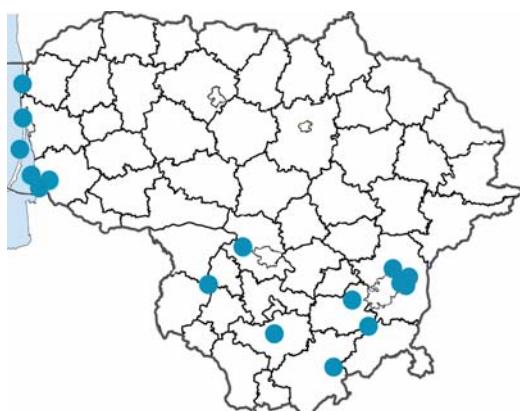
Paprastieji erškėtžvirbliai į Lietuvą parskrenda kovo pabaigoje–balandžio pradžioje.

Ventės ragas, 2018-03-28 © Vytautas Jusys

ruoti 2007-01-30 Trakuose (E. Pakštytė); 2013-12-05 Alytuje (A. Petraška); 2016-12-25 prie Papio ež., Šalčininkų r. (L. Šniaukšta, M. Šniaukštienė); 2017-12-28 Palangoje (A. Šimkus); 2018-02-08 Rusnės saloje ir 2018-02-12 Šilutėje (P. Bagdonas); 2018-12-15 Klaipėdoje (S. Karalius); 2020-01-21 Juodkrantėje (K. Castren); 2020-02-20 ties Dvarčionimis, Vilniuje (R. Akstinas); 2021-12-26–2022-02-08, 2022-12-25 ir 2023-12-31 sėkmingai žiemojo Nemuno pakrantėje Kačerginėje (P. Antanavičius), 2022-12-29 ir 2023-01-04 matytas Sapiegineje, o 2023-12-27 – Kairėnų miške, Vilniuje (R. Akstinas), 2024-01-14 matytas Noragiškių g., Vilniuje (A. Dvilinskas), 2024-12-14 lankėsi prie lesyklos Viktariskėse, Vilniaus r. (T. Usaitis), 2024-12-26 aptiktas ties Senaja Varėna (R. Akstinas).

Iš mums žinomų stebėjimų ($n = 46$) žiemos metu gruodį registratoriuoje 33, sausį – 11, o vasarį – 6 paprastieji erškėtžvirbliai.

Balandžio–rugspjūčio mėn. aptikimai Suomijoje (6), Estijoje, Lenkijoje, Rusijoje (Leningrado sr.) ir Švedijoje (po 1). Išskyrus aptikimą Lenkijoje, visi paukščiai aptiki nuo 351 iki 900 (vidurkis 652) km atstumu nuo žiedavimo vietų, o kryptis (azimutas) nuo žiedavi-



Lietuvoje žiemos mėnesiais stebėti paprastieji erškėtžvirbliai

mo vietų iki aptikimo vietų yra sektoriuje nuo 351° iki 40° (vidurkis 7°). Aptikimas Lenkijoje balandžio 18 d. praėjus tik 13 d. po žiedavimo Ventės rage 172 km atstumu ir 226° kryptimi nuo žiedavimo vietas yra atgalinės (reversinės) migracijos atvejis. Taip būna, kai dėl ženkliai pablogėjusių meteorologinių sąlygų migracijos laikotarpiu paukščiai didesniu ar mažesniu atstumu grįžta atgal, kad, pagerėjus sąlygoms, vėl galėtų testi migraciją sau įprasta kryptimi.



Lietuvoje beveik kasmet pastebima po keletą žiemojančių paprastujų erškėtžvirblių. Kartais jie apsilanko ir prie lesyklių.
Ventės ragas, 2012-12-10 © Vytautas Jusys

Žinomi 22 šios rūšies paukščių, žieduotų ne Lietuvoje, aptikimo Lietuvoje atvejai. Jie žieduoti Čekijoje (2), Estijoje (1), Italijoje (1), Rusijoje (1 Murmansko sr. ir 2 Kaliningrado sr.), Slovėnijoje (1), Suomijoje (13) ir Švedijoje (1), iš kurių tik du žieduoti balandžio mėn. Rusijoje (Kalinigrado sr.), o visi kiti rugsėjo–lapkričio mėn., t. y. per rudenių migraciją ir žiemojimo laikotarpio pradžioje. Iš 13 žieduotų Suomijoje tik vienas žieduotas spalio 24 d., o Ventės rage sugautas tų pačių metų lapkričio 21 d. Šis paukštis buvo be vienos kojos – tikėtina, kad tokios vėlyvos migracijos priežastis buvo jo fizinė būklė. Visi kiti suomiškais žiedais paženklinti paukščiai žieduoti rugsėjo 3–26 d. laikotarpiu (mediana 12 d.), o aptikti Lietuvoje rugsėjo 25 d. – spalio 19 d. (mediana rugsėjo 30 d.). Atskirai paminėtinės ir spalio 13 d. Neringos paukščių žiedavimo stotyje sugautas individuas, kuris buvo žieduotas tų pačių metų rugsėjo 5 d. Rusijoje Murmansko srityje ($67^{\circ}7''$ š. pl., $32^{\circ}46''$ r. ilg., atstumas tarp žiedavimo ir aptikimo vietų 1425 km). Jis žieduotas toliausiai į šiaurę iš visų Lietuvoje aptiktų „uzsieniečių“ paprastujų erškėtžvirblių.

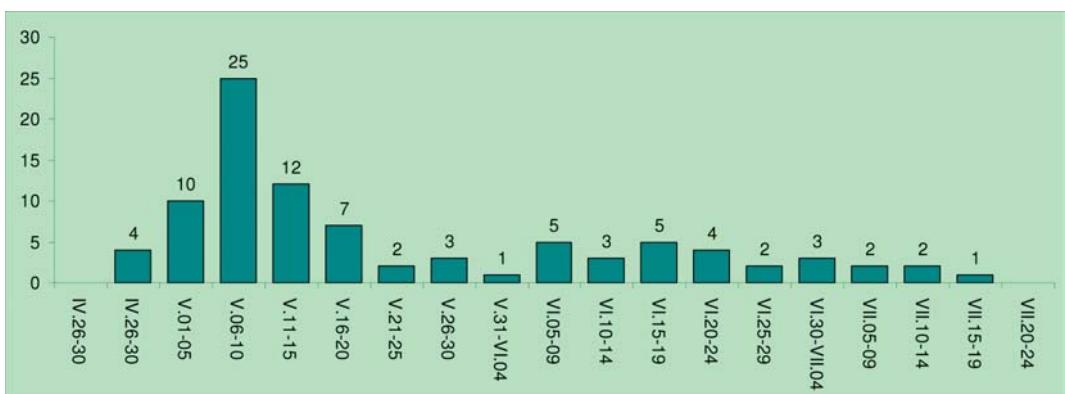
Apibendrinant galima teigi, kad, remiantis šiuos paukščių sugavimu Ventės rago ornitologinėje stotyje siekiant sužieduoti duomenimis, rudenį jie gausiausiai migruoja rugsėjo 3 dešimtadienye, o pavasarį – balandžio 1 ir 2 dešimtadieniuose. Per Lietuvą migruojantys (nes absoliuti dauguma sužieduoti per rudenines ir pavasarines migracijas Ventės rago ornito-

loginėje stotyje) dažniausiai žiemoja šiaurinėje Italijos dalyje. Pavieniai individai žiemoja ir Lietuvoje, bet jų kilmė (vietiniai ar atskridę iš kitur) neaiški. Toliausiai, 2020 km atstumu nuo žiedavimo vietas Lietuvoje, aptiktas $42^{\circ}4''$ š. pl., $2^{\circ}7''$ r. ilg. Ispanijoje. Toliausiai aptikimai pagal pasaulio šalis yra tokie: šiaurėje $62^{\circ}46''$ š. pl., $27^{\circ}31''$ r. ilg. Suomijoje; rytuose $60^{\circ}28''$ š. pl., $29^{\circ}22''$ r. ilg. Rusijos Leningrado srityje; pietuose ir vakaruose $42^{\circ}4''$ š. pl., $27^{\circ}7''$ r. ilg. Ispanijoje. Migracijos kryptis (azimutas) $177\text{--}235^{\circ}$ sektoriuje (vidurkis 216°). Didžiausiai migracijos greičiai yra 48 ir $37,5$ km/d. (abu per rudenių migraciją).

Iš 51 žieduotų paprastujų erškėtžvirblių aptikimo Lietuvoje atvejų net 47 (92,2 %) buvo žieduotojų sugauti ir vėl paleisti individai. Aptikti negyvi tik 4 individai. Iš 38 aptikimų ne Lietuvoje žieduotojų sugautų ir vėl paleistų buvo 14 (39,5 %) atvejų, aptiktų negyvų ar sumedžiotų – 16 (50,0 %), individų, kurių aptikimo aplinkybės nepraneštos, – 4 (10,5 %). Per pirmuosius metus po žiedavimo aptikti 56 individai, per antruosius – 13, per trečiuosius – 8, per ketvirtuosius – 1. Ilgiausias laiko tarpas iš visų Lietuvoje žieduotų ir vėliau aptiktų ar Lietuvoje aptiktų sverut žieduotų individų yra 1321 d. (3 m., 7 mén., 13 d.). To paukščio amžius jų aptikus po žiedavimo buvo apytiksliai 3 m. ir 11 mén. Ilgiausias žinomas šios rūšies paukščio amžius yra 20 m. ir 10 mén. (antras pagal amžiaus trukmę yra 12 m. ir 4 mén.) (https://euring.org/files/documents/EURING_longevity_list_20230901.pdf).



Paprastojo erškėtžvirblio kiaušiniai lizde. Nausėdai, Pagėgių sav., 2020-05-08 © Vytautas Jusys



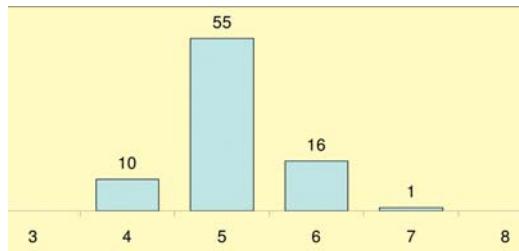
Paprastujų erškėtžvirblių pirmojo kiaušinio sudėjimo datų ($n = 91$) pasiskirstymas penkiadieniais (A. Aleknonis, $n = 72$; V. Jusys, $n = 16$; G. Varnas, $n = 2$; R. Stankūnas, $n = 1$)

Veisimosi aplinka ir biologija

Pavasarį sugrižę paprastieji erškėtžvirbliai apsigyvena miškuose, kuriuose vyrauja eglynai, arba mišiuose medynuose su tankesniu eglių pomiškiu, eglių jaunuolynais. Mégsta drégnesnės vietas. Negausiai aptinkamas perintis ir atviresnėse vietovėse, apaugusiose erškėtrožémis, gudobelėmis, ievomis ir pan. Užimtoje lizdinėje teritorijoje patinas gieda tupédamas eglės ar

kito medžio viršūnėje. Gyvena pavienėmis poromis. Artimiausias atstumas tarp dviejų gyvenamų lizdų – apie 50 m (Aleknonis, 1984).

Lizdus krauti pradeda balandžio pabaigoje – gegužės pradžioje. Daugiausia lizdų randama jaunose eglaitėse. Iš stebėtų 37 lizdų jose buvo sukrauta daugiausia – 29. Taip pat 4 lizdai rasti išvirtusių medžių šaknyse (2 eglių, po 1 beržo ir pušies), po 1 lizdą –



Paprastojo erškėtžvirbllio dėties dydis (n = 82)
(A. Aleknonis, n = 52; V. Jusys, n = 26; G. Varnas, n = 3;
R. Stankūnas, n = 1)



Paprastasis erškėtžvirblis. Neseniai lizdą palikęs jauniklis
© Dalia Račkauskaitė

sauso juodalksnio plyšyje, juodalksnio stuobrio plyšyje, juodalksnio stuobrio viršuje ir raudonajame serbente (V. Jusys, n = 31; G. Varnas, n = 3; R. Stankūnas, n = 3). Visi lizdai (n = 36) buvo sukrauti 0,35–2,6 (vidutiniškai 1,1) m aukštyje.

Lizdas gerai paslėptas. Jo pagrindas daromas iš sau-
sų eglų šakelių, įmaišoma daug žalių samanų, negau-
siai pernykščių lapų ir supuvusios medienos gabaliu-
kų. Gūžta išklojama plonais žolių stiebeliais, gegužli-
nių samanų sporangių stiebeliais, lapeliais, plausais.
Lizdų matmenys (n = 5): plotis 13,4 (10,5–17,5) cm,
aukštis 7,5 (6–8,5) cm, gūžtos plotis 5,9 (5,6–6,1)
cm, gylis 3,9 (3,3–4,9) cm (V. Jusys).

Pirmuosius kiaušinius pradeda dėti gegužės pra-
džioje, dažniausiai 6–15 d. Anksčiausiai sudėtas pir-

mas kiaušinis rastas balandžio 29 d. (A. Aleknonis), vėlyviausias – liepos viduryje.

Pilnoje dėtyje (n = 82) dažniausiai būna po 5 (67,1 %), rečiau po 4 ar 6 ir labai retai 7 kiaušiniai. Vidutinis dėties dydis – 5,1 kiaušinio. Kiaušiniai blizgiu lukštu, vienodos žalsvai melsvos spalvos. Kiaušinių matmenys (n = 48): 19,42 x 14,56 (17,9–20,7 x 13,4 x 16,1) mm (V. Jusys).

Perėti pradeda sudėjė priespaskutinį (ketvirtą) kiau-
šinį ir tai trunka 12 dienų. Išsirėtę pliki jaunikliai apau-
gę retais juodų pūkų kuokšteliiais. Septintą gyvenimo
dienu iš padaigų pradeda skleistis plunksnos ir atsiveria
akys. Lizdus jaunikliai palieka dar nemokėdami skrai-
dyti – būdami 12 dienų amžiaus (Aleknonis, 1984).
Pirmos vados pirmieji jaunikliai lizdą apleidžia gegužės
pabaigoje. Išvedę pirmą vadą, po 5–7 dienų jie vėl
krauna naują lizdą ir deda kiaušinius. Antrosios vados
pirmieji jaunikliai lizdą palieka jau liepos pirmoje pusė-
je, o vėlyviausiai – rugpjūčio pradžioje.

Apie 60–70 % dėčių žūsta dėl įvairių plėšrūnų
(varniniai paukščiai, žinduoliai) ir kitų aplinkybių
(Aleknonis, 1984).

Mityba

Daugiausia minta įvairiais smulkiais vabzdžiais,
vikšrais, sliekais, vorais. Vasaros pabaigoje ir rudenį
taip pat lesa uogas, o pavasario pradžioje – ir įvairių
žolių smulkias sėklas.

Literatūra

Aleknonis A. 1984. Erškėtžvirblis – *Prunella modularis* (L.). *Girių giesmininkai*, p. 119–123.

Aleknonis A. 1991. Erškėtžvirblis – *Prunella modularis*. *Lietuvos fauna: Paukščiai* 2, p. 102–104.

Ivanauskas T. 1964. *Lietuvos paukščiai* (III kny-
ga).

Jusys V., Karlonas M. 2022. *Lietuvoje žiemojan-
tys paukščiai*.

Jusys V., Mačiulis M., Mečionis R., Poškus A.,
Gražulevičius G., Petraitis A. 1999. *Klaipėdos krašto
perinčių paukščių atlasas*.

Kurlavičius P., Raudonikis L. 2001. Lietuvos
paukščių vietinių perinčių populiacijų gausa 1999–
2001 m. Lietuvos ornitofaunistinė komisija. *Ciconia*:
9, p. 92–97.

Valkama, J., Saurola, P., Lehikoinen, E., Piha, M.,
Sola, P. & Velmala, W. 2014. *The Finnish Bird Rin-
ging Atlas*. Vol. II. Finnish Museum of Natural His-
tory and Ministry of Environment, Helsinki.

PAUKŠČIŲ PALYDŲ 2025 M. REZULTATAI: LIETUVA – TARP KETURIŲ DAUGIAUSIA PAUKŠČIŲ SUSKAIČIAVUSIŲ ŠALIŲ EUROPOJE

Justina KULIEŠĖ



© Justina Kuliešė

Spalio pirmajį savaitgalį daugelyje Europos ir Azijos šalių vyko vienas didžiausių ir masiškiausių renginių, skirtų paukščių apsaugai bei pažinimui, – „Paukščių palydos 2025“ (EuroBirdwatch 2025). Šio tarptautinio renginio tikslas – skatinti visuomenės domėjimąsi paukščiais ir rūpinimąsi jų išsaugojimu, pabrėžiant, kad tik veikdami išsien galime išsaugoti svarbiausias buveines visame migracijos kelyje ir suteikti vilties nykstančioms rūšims.

Europoje paukščiai skaičiuojami jau 33 metus, o Lietuvoje renginys vyko 23-ą kartą. Šiemet visoje Europoje surengti 834 renginiai, kurių metu suskaičiuota 2,82 mln. paukščių. Palyginti su 2024 m., šiemet paukščių suskaičiuota mažiau – pernai jų buvo užfiksuota apie 3,5 mln.

Lietuvos rezultatai

Oficialus EuroBirdwatch partneris Lietuvoje – Lietuvos ornitologų draugija (toliau – LOD), kuri koordinavo renginius ir rinko duomenis nacionaliniu mastu. Šalyje buvo suorganizuoti 33 renginiai, juose dalyvavo 447 žmonės. Renginius organizavo saugomų

teritorijų direkcijos, įvairios organizacijos, LOD nariai ir pavieniai gamtos entuziastai. Taip pat tradiciškai LOD kartu su Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcija organizavo išvyką LOD nariams ir paukščių stebėtojams į Žuvinto biosferos rezervatą ir jo apylankes.

Savaitgalį Lietuvos ornitologai ir paukščių stebėtojai daugiausia stebėjo paprastuosius kikilius (*Fringilla coelebs*) – 114 394 paukščiai, paprastąsias pempes (*Vanellus vanellus*) – 40 998, paprastuosius varnénus (*Sturnus vulgaris*) – 13 567.

Sie paukščiai spalio mėn. aktyviai skrido į pietvakarius iš šiaurinių kraštų. Iš viso Lietuvos buvo stebė-

tos 172 rūšys, o bendras suskaičiuotų paukščių skaičius siekė 223 362. Šie duomenys perduoti Slovakijos paukščių apsaugos draugijai, apibendrinančiai rezultatus visos Europos mastu.

Europa skaičiuoja kartu

Bendroje *EuroBirdwatch* suvestinėje Lietuva pateko tarp keturių daugiausia paukščių suskaičiavusių Europos šalių:

1. Suomija – 1 235 000.
2. Slovakija – 422 408.
3. Švedija – 277 641.
4. Lietuva – 223 362.

Tai puikus Lietuvos ornitologų ir visų, prisidėjusių prie šio gamtos pažinimo ir stebėjimo renginio, pastangų įvertinimas.

Lietuvos ornitologų draugija nuoširdžiai dėkoja visiems Paukščių palydų organizatoriams ir dalyviams už entuziazmą, bendrystę ir meilę gamtai.

Ypatinga padėka skiriama saugomų teritorijų direkcijoms ir LOD nariams už aktyvumą organizuojant renginius.

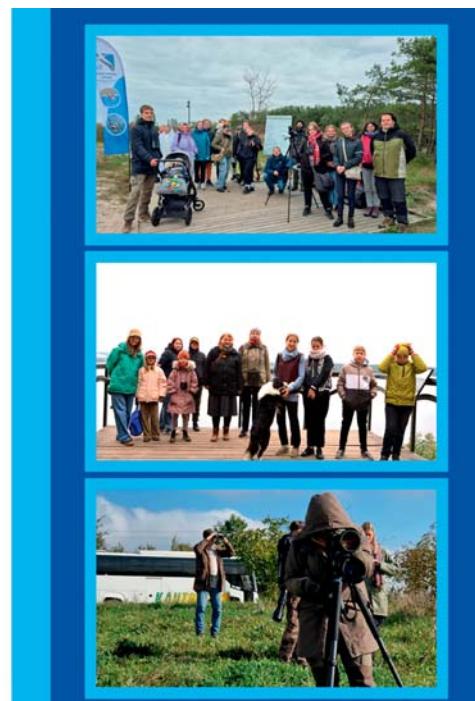
TOP 15 dažniausiai užfiksuotų rūsių Lietuvoje

Paprastasis kikilis (<i>Fringilla coelebs</i>)	114 394
Paprastoji pempė (<i>Vanellus vanellus</i>)	40 998
Paprastasis varnėnas (<i>Sturnus vulgaris</i>)	13 567
Alksninukas (<i>Spinus spinus</i>)	5 262
Keršulis (<i>Columba palumbus</i>)	4 883
Pilkoji žąsis (<i>Anser anser</i>)	3 586
Didžioji zylė (<i>Parus major</i>)	3 088
Didžioji antis (<i>Anas platyrhynchos</i>)	2 358
Mėlynoji zylė (<i>Cyanistes caeruleus</i>)	2 340
Didysis kormoranės (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	2 031
Laukys (<i>Fulica atra</i>)	1 927
Paprastasis nykštukas (<i>Regulus regulus</i>)	1 690
Kovas (<i>Corvus frugilegus</i>)	1 596
Rudagalvis kiras (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>)	1 027
Paprastasis kiras (<i>Larus canus</i>)	942



PAUKŠČIŲ PALYDOS 2025

- ✓ Suorganizuotų renginių, išvykų: **33**
- ✓ Iš viso dalyvių skaičius: **447**
- ✓ Iš viso stebėtų paukščių skaičius: **223 362**
- ✓ Gausiausiai skrido:
 - Kikilis (*Fringilla coelebs*) 114 394
 - Paprastoji pempė (*Vanellus vanellus*) 40 998
 - Paprastasis varnėnas (*Sturnus vulgaris*) 13 567
 - Alksninukas (*Spinus spinus*) 5 262
 - Keršulis (*Columba palumbus*) 4 883





2025 m. spalio 17–18 d. įvyko tradicinis Lietuvos ornitologų draugijos organizuojamas renginys – paukščių stebėtojų ralis „Kuršių marios 2025“. Jau 26 kartą surengtos kasmetinės varžybos subūrė daugiau nei 100 profesionalių ornitologų ir mėgėjų iš visos Lietuvos. Šiemet Kintuose susirinko 30 komandų, tarp jų – svečiai iš Latvijos ir Lenkijos bei kelios mišrios tarptautinės komandos.

Raliu dalyviai varžėsi siekdami per nustatytą laiką pastebėti ir identifikuoti kuo daugiau paukščių rūsių. Varžybų kelias vingiuoja per Nemuno žemupį, Kuršių marias ir Baltijos pajūrį – vietas, kur rudenį telkiasi įspūdingi migruojančių paukščių būriai.

Renginys prasidejo penktadienio vakarą, spalio 17 d., – dalyviai rinkosi į Kintų žuvininkystės tvenkinių komplekso „Mėlynasis karpis“ salę. Renginj atidarė LOD valdybos pirmininkas Laimonas Šniaukštā, kuris pasveikino susirinkusiuosius ir pristatė varžybų tai-





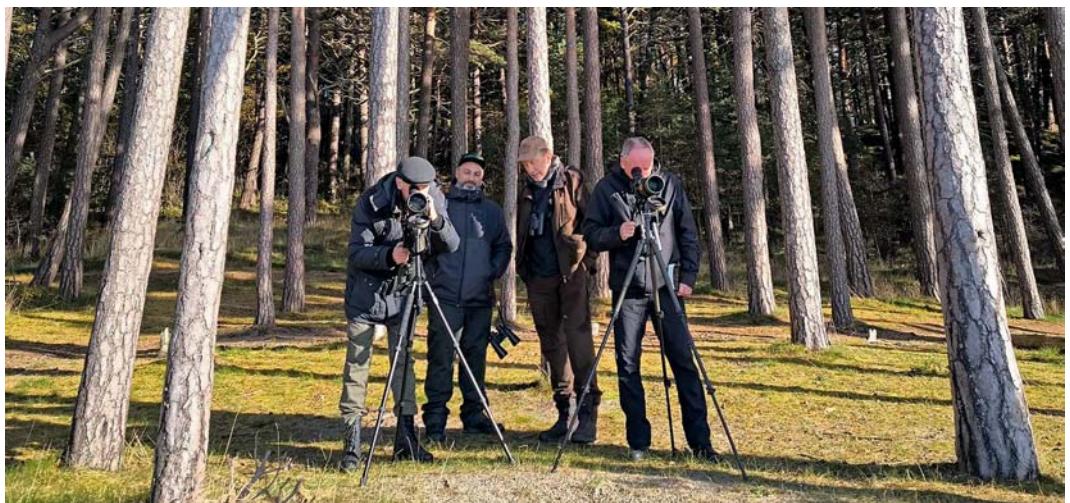
Apvaliasnapis plaukikas (*Phalaropus lobatus*). Palanga, 2025-10-18 © Rokas Mizeikis



© Vytautas Puidokas



Kalninė kielė (*Motacilla cinerea*).
Malkų įlanka, Klaipėda, 2025-10-18 © Boris Belchev



Paukščiai stebimi nuo Olando Kepurės © Renatas Jakaitis



© Vita Augustė

Pušinis kryžiasnapis (*Loxia pytyopsittacus*).
Pervalka, 2025-10-18 © Boris Belchev

© Vygaantas Karnauskas



© Vytautas Jusys

sykles. Po trumpos diskusijos dalyviai išsisikirstė ilėtis prieš pagrindinę varžybų dieną.

Šeštadienį, 7 val. ryto, startavo 12 valandų trukusios varžybos. Komandos išskubėjo iš anksto su planuotais maršrutais registratoriui paukščių rūšių. Dar prieš aušrą daugelis komandų miškuose klausėsi namininių ir žvirblinių pelėdų. Porai komandų nusišypsojo sėkmė iš arti išvysti mažuosius apuokus, kuriuos sutikiti pasitaiko ne kiekvieno ralio metu. Kintų miškas šiaisiai metais stebino atradimais: čia buvo išgirstas paprastasis purplelis – šiuo metu laiku itin retas ir išskirtinis stebėjimas. Aptikta ir jerubė, kuri laikoma tikra retenybe šiemis kraštams.

Po saulėtekio didžioji dalis dalyvių tradiciškai rinkosi pagrindinėje varžybų vietoje – Ventės rage, kur stebėjo žiliasias, kuoduotasias antis, vidutinius danciasnapius, raguotajį kragą, balnuotuosius kirus, uldukus ir kt. Užfiksavus reikiamas rūšis Ventėje buvo traukiama link pajūrio, pakeliui aplankant paukščių

pilnus pamario laukus ir telkinius tokiose vietovėse kaip Sakūčiai, Venckai, Dreverna, Rusnė, Kintai. Čia nendrynų apsuptyose telkiniuose buvo stebimi gaidukai, tamsieji tilvikai, žaliakojai tulikai, oželiai nykštukai ir kt. Drevernos ir Stankiškių pievose dvi komandos stebėjo europines juodagalves kiauliukes. Pa-jūrij aplankę dalyviai registravo nuodėgules, ledines ir juodąsias antis, rečiau – rudakaklius ir juodakaklius narus, horizonte praskrendančias alkas. Vienetinės komandos aptiko jūršarkę, jūrinį kirkliką, jūrinį sejiką, paprastąjį berniklę, islandinį bėgiką, smiltinuką ir laibasnapį narūnėlį. Aukštai virš galvų dangų raižė želmeninių, tundrinių, baltakakčių žąsų būriai. Visą dieną stebėtojus lydėjo giedras dangus, sudarantis palankias sąlygas paukščiams stebeti.

Šių metų ralyje dalyviai džiaugėsi gausesne dirvinų vieversių ir baltabruvių strazdų migracija. Be to, pasisekė išvysti ir retesnių rūsių – baltabruvių nykštuką, pilkujų pečialindų, juodagalvių devynbalsių. Ra-



Ūsuotoji zylė (*Panurus biarmicus*).
Dreverna, 2025-10-18 © Ignas Šeškus



Gulbės giesmininkės (*Cygnus cygnus*).
Kintų apylinkės, 2025-10-18 © Vytautas Jusys



I renginį susirinko gausus paukščių stebėtojų būrys © Šarūnė Noreikaitė

lio metu buvo stebimos šiam laikotarpiui mažiau būdingos rūšys, tokios kaip šelmeninė kregždė, upinė žuvėdra, miškinis kalviukas, lygutė. Plėšriųjų paukščių migracija praėjusiais metais buvo intensyvesnė nei šiemet, tačiau dalyviamas pasisekė išvysti startsakalj, sakalą keleivį, nendrines linges, višvanagius.

Nugalėtojų komanda Melnragėje ant molo užfiksavo ir tokią retenybę kaip pentinuotoji starta. Kiti dalyviai Pervalkoje džiaugėsi pušinio kryžiasnapio pasirodymu, o Klaipėdoje Malkų įlankos pakrantėje vabzdžius rankiojo ir vienos komandos pastebėta kalninė kielė.



Pirmosios vietos prizininkai – komanda NSO (Marius Karlonas, Gediminas Petkus, Augustas Šimkus ir Povilas Ignatavičius)
© Šarūnė Noreikaitė



Antrosios vietos prizininkai – komanda SALDUS IZLASE (Ainars Mankus, Janis Jansons, Maris Jaunzemis ir Valts Jaunzemis)
© Gediminas Petkus



Trečiosios vietos prizininkai – komanda VEGAS (Gediminas Eigirdas, Sigita Eigirdienė, Vytautas Eigirdas ir Ervin Komar)
© Gediminas Petkus

Paukščių stebėtojų ralio 2025 m. rezultatai. Užimta vieta, komandos pavadinimas, stebėtų paukščių rūšių skaičius

1. NSO	118	15. NEŽUDYK STRAZDO GIESMININKO	85
2. SALDUS IZLASE	117	15. DUBYSA	85
3. VEGAS	115	16. PLUNKSNŲ PATRULIAI	84
4. PTPI+	111	17. ORNI ŠEIMA	81
5. WARMIA I MAZURY	108	17. APUOKAS	81
6. BIRDS OF A FEATHER	105	17. 13	81
7. ŠEŠKAI, KIAUNĖS IR EŽIUKAS	104	18. MONOKLIS BE LĘŠIŲ	80
8. DEVYNGALVĖ JUODABALSE	102	19. KIAURAI ŽIŪRONUS	77
9. NARŪNĖLIAI	101	20. ŽALIAGALVIAI TULIKAI	65
10. KETURI VAROMI	100	21. TEBŪNIE	63
11. PRI-VIL-KAU	95	22. HONK	62
12. NEMUNO PAUKŠČIAI	91	23. PonaiTraukiamPaukščiusIštisai	51
12. PATIES RASTA	91	24. ORNI DUETAS	44
12. O PAUKŠČIŲ	91		
13. BIRDPIX+	89		
13. ŠIAURINIS PADŪKĖLIS	89		
14. DAGILIAI	87		

IŠ VISO STEBĖTA:

163 PAUKŠČIŲ RŪSYS

Šiais metais ralio dalyviai užfiksavo net 163 paukščių rūšis – tai ne tik dešimčia rūšių daugiau nei praėjusiais metais, bet ir apskritai daugiausia per visus 26 paukščių stebėtojų ralio metus!

Po dylikos intensyvių valandų komandos skubėjo į finišo tiesiąjį Kintuose, kad pateiktų rezultatus iki 19 val. Kol varžybų organizatoriai tvarkė duomenis, dalyviai ilsejosi įspūdžius aptardami prie vaišių stalo. Vėliau atėjo eilė rezultatų peržiūrai, kurios metu dalyviai ekrane stebėjo komandų pasiekimus – matytas paukščių rūšis ir bendrą stebėjimų skaičių. Po aptarimų ir pastabų dėl kai kurių rūšių buvo patvirtinti ir paskelbti pirmųjų trijų vietų laimėtojai.

Prizines vietas užėmusios komandos:

1 vietą užėmė NSO komanda, užfiksavusi 118 paukščių rūšių. Komandos nariai: Augustas Šimkus, Gediminas Petkus, Marius Karlonas ir Povilas Ignatavičius.

2 vietą užėmė komanda SALDUS IZLASE, užfiksavusi 117 paukščių rūšių. Komandos nariai: Ainars Mankus, Māris Jaunzemis, Valts Jaunzemis ir Jānis Jansons.

3 vietą užėmė komanda VEGAS, užfiksavusi 115 rūšių. Komandos nariai: Ervin Komar, Gediminas Eigirdas, Vytautas Eigirdas ir Sigita Eigirdienė.

Po galutinių rezultatų totalizatoriaus prizus gavo trys laimėtojai: Tautvydas Pušinskas, Diana Chmelevskienė ir Māris Jaunzemis.

Lietuvos ornitologų draugija dėkoja varžybų rėmėjams ir dalyviams!



Upinė žuvėdra (*Sterna hirundo*).
Melnrage, 2025-10-18 © Rokas Mizeikis





APIE DVI LIETUVOJE ŽIEDUOTAS MELDINES NENDRINUKEΣ

Ričardas PATAPAVIČIUS

Meldinės nendrinukės (Acrocephalus paludicola) yra vieninteliai Europoje žvirbliniai paukščiai, priskirti globaliai nykstantiems. Jie kaip perintys išnyko Latvijoje, Vengrijoje, Vokietijoje ir kitose Europos valstybėse, bet dar tikrai peri keturiose Europos valstybėse – Baltarusijoje, Lenkijoje, Lietuvoje ir Ukrainoje. Todėl šių paukščių išsaugojimo klausimas yra labai aktualus ir dedama nemažai pastangų ne tik siekiant sustabdyti jų nykimą, bet ir pagausinti perinčias populiacijas.

Šiais metais Lietuvos Baltijos aplinkos forumas (BEFLithuania) atliko šių paukščių jauniklių perkėlimą (translokaciją) iš Nemuno deltos pievų, kur jų populiacija Lietuvoje skaitlingiausia, į Žuvinto biosferos rezervatą. Mat dėl pievų, kuriose šie paukščiai peri Nemuno deltoje, šienavimo buvo realus pavojus sunaikinti jų lizdus su juose esančiais dar neskaidančiais jaunikliais. Šis perkėlimas buvo sėkmingesnis ir 52 meldinių nendrinukų jaunikliai, paauginti iki gebėjimų

mo laisvai skristi ir išgyventi laisvęje, buvo paleisti Žuvinto biosferos rezervate. Daugiau apie tai <https://meldine.lt/daugiau-kaip-pussimtis-reciausiu-europos-giesmininku-papilde-zuvinto-populiacija/>.

Visi perkelti jaunikliai prieš juos paleidžiant buvo paženklinti standartiniais metaliniais ir spalviniais žiedais. Lietuvos paukščių žiedavimo centras jau gavo informaciją, kad vienas iš jų, paženklinatas žiedu LITHUANIA VN44648 bei spalviniu žiedu ŽALIA 1N ir į laisvę

paleistas birželio 29 d., rugpjūčio 8 d., t. y. praėjus 40 d. po paleidimo, aptiktas Endragtspolder vietovėje Pietų Olandijos provincijoje Nyderlanduose 1290 km atstumu nuo jo paleidimo vietas. Kryptis nuo paleidimo į aptikimo vietą (azimutas) – 258°. Paukštis pirmiausia identifikuotas pagal ant kojos esantį spalvinį žiedą, o kitą dieną – ir pagal metalinį žiedą.

Jau kitą dieną pažiūrėti į retenybę susirinko keletas paukščių stebėtojų. Vienas iš jų padarė serią



Nederlanduose aptiktos Lietuvoje žieduotos meldinės nendrinukės nuotrauka, pagal kurią identifikuota ir paukščio rūšis, ir spalvinis žiedas (ŽALIA 1N)

© Chris van Rijswijk

1 ZO	2 OOL	3 L.	4 MU	5 S	1...5 ZOO. MUS LITHUANIA VN 44648
LIT	ITH	HUA	AN	IA	
VN	N4	446	464	8	

Nederlanduose aptiktos Lietuvoje žieduotas meldinės nendrinukės metalinio žiedo nuotraukos ir šio žiedo įrašo nuskaitymas tose nuotraukose © Chris van Rijswijk



Stebėtojai Nyderlanduose susirinko pamatyti retenybę – Lietuvoje žieduotą meldinę nendrinukę. Ši kartą labai nedidelis jų būrelis, dažnai panašais atvejais jų susirenka dešimtys © Chris van Rijswijk

nuotraukų, pagal kurias nesunkiai perskaitytas ir paukščio metalinio žiedo numeris. Tiesa, metalinis žiedas paukščiui ant kojos buvo uždėtas apverstas, arba, kaip ornitologai tokiais atvejais sako, „aukštyn kojomis“. Kai taip uždėtas žiedas identifikuojamas pagal nuotraukas, tai nėra problema, nes kompiutero ekrane tokias nuotraukas nesunku pasukti 180° kampu, bet jei tokio žiedo įrašą bandoma perskaityti jį stebint per optinį prietaisą, būna tikrai keblu. Bandančių perskaityti paukščių žiedus per optinius prietaisus dar yra nemažai (ne visi tam naudoja šiuolaikinę skaitmeninę fototechniką), todėl žieduojant visada reikia stengtis žiedą uždėti teisingai, t. y. neapverstą. Tiesa, tais atvejais, kai spalvinio žiedo identifikavimo atveju nustatoma ir tiksliai juo paženklinto paukščio rūšis, stengtis perskaityti metalinio žiedo įrašą nėra būtinybės, nes paukštis be vargo identifikuojamas pagal spalvinį žiedą.

Kitas Nemuno deltos Alkos polderyje 2025 m. birželio 20 d. Ventės rago ornitologinės stoties darbuotojo Vytauto Eigirdo lizde žedu LITHUANIA ZJ54024 ir spalvinių žiedų rinkiniu paženklintas dar neskaidantis meldinės nendrinukės jauniklis (lizde buvo 5 jaunikliai) kito žieduotojo sugautas ir, suprantama, vėl paleistas rugpjūčio 15 d., t. y. praėjus 56 dienoms po žiedavimo, Noyelles-s-Mer vietovėje Somos departamente Prancūzijoje 1438 km atstumu nuo žiedavimo vietas. Kryptis nuo žiedavimo į aptikimo vietą (azimutas) – 246°.

Iš viso yra žinoma dylikai Lietuvoje žieduotų meldinių nendrinukėjų aptikimo atvejų už Lietuvos ribų: Prancūzijoje (7), Lenkijoje (2), Belgijoje, Ispanijoje ir Nyder-



Dar neskraidantys jauniklis žiedavimo dieną žieduotojo rankoje ir jo aptikėjo rankose Prancūzijoje
© Vytautas Eigirdas ir Noé Ferrari

landuose (po 1). Dešimt buvo žieduoti jau suaugę, gebantys laisvai skristi paukščiai, o du (abu žieduoti ir aptikti 2025 m.) – dar neskraidantys jaunikliai. Neskaitant dviejų aptikimų Lenkijoje liepos 10 ir 11 d., visi aptikti laikotarpiu nuo liepos 30 d. iki rugpjūčio 30 d., t. y. rudeninės migracijos į žiemavietes laikotarpiu.

Taip pat žinomi 34 ne Lietuvoje žieduotų individų aptikimų Lietuvoje atvejai. Jie žieduoti Prancūzijoje (20), Ispanijoje (5), Belgijoje (4), Lenkijoje (3), Slovakijoje ir Normandijos salose (po 1). Neskaitant vieno paukščio, žieduoto balandžio mén. Slovakijoje, kuris, neabejotina, buvo pakeliui iš žiemavietės į veisimosi vietą, ir visų trijų gegužės–birželio mén. žieduotų Lenkijoje, likusieji žieduoti laikotarpiu nuo rugpjūčio 1 d. iki rugsejo 9 d., t. y. taip pat rudeninės migracijos laikotarpiu. Meldinės nendrinukės žiemoja Vakarų Afrikoje (Senegale, Malyje, Mauritanijos pietuose).



Lietuvoje žieduotų meldinių nendrinukų aptikimo vietas už Lietuvos ribų (žalios žymės) ir dvieju 2025 m. žieduotų dar neskaidančių individų žiedavimo vietas (raudonos žymės) ir jų aptikimo vietas sujungtos linijomis

ABOUT TWO AQUATIC WARBLERS RINGED IN LITHUANIA

Ričardas PATAPAVIČIUS

Summary. A total 52 nestlings of Aquatic Warblers under the translocation project from the Nemunas delta were transported to Žuvintas Biosphere Reserve and released into the wild there. One bird, released on June 29, 2025, was observed in the Netherland on August 8. Another nestling ringed in Nemunas delta region on June 20, 2025, was controlled in Somme department of France by ringer.



© Laimonas Šniaukšta

TRIMS ŽALVARNIŲ JAUNIKLIAMS 2025 M. UŽDĒTI GSM SIŪSTUVAI

Laimonas ŠNIAUKŠTA

Ankstesniame žurnalo „Paukščiai“ numeryje rašėme, kad 2025 m. buvo uždėti dar trys siūstuvai žalvarnių jaunikliams (pirmasis GSM siūstuvius vienam Lietuvos žalvarnio jaunikliui buvo uždėtas 2024 m.). Šiais metais du siūstuvai buvo uždėti vienos vados jaunikliams, siekiant stebėti, ar vienos šeimos nariai palikę lizdavietę ir migracijos metu laikosi kartu. Kitas siūstuvius buvo uždėtas jaunikliui, kurio lizdavietė buvo labiausiai nutolusi nuo pirmųjų, siekiant įvertinti paukščių skrydžių skirtumus.

Pernykojo jauniklio migracijos metu surinkome vertingos informacijos apie kelionės duomenis iki pasiekiant Afriką, kai jis praskrido Graikijai priklausantią Rodo salą ir išskridęs į atvirus Viduržemio jūros vandenis dingo iš ryšio zonos (Afrikos teritorijoje nėra reikiama GSM ryšio, kuriuo galėtume gauti surinktus duomenis). Pavaasarį laukėme žalvarnio sugrįžtant iš žiemavietės, deja, šiemet daugiau duomenų iš pirmojo siūstovo negavome.

Šiu metų liepos 13 d., uždėjėsi siūstuvus trims dviejųose lizduose buvusiems jaunikliams, nekantriai laukėme, kada jie paliks lizdavietes.

Liepos 21 d. inkilą paliko toliausiai nuo kitų dviejų siūstuvų turintis žalvarniukas. Jo kelionė truko ne ilgai, nes po kelių valandų, nutolus keliasdešimt metrų nuo inkilo, siūstuvu akselerometras neberodė jo judėjimo žymiu, o GPS imtuvas negalėjo užregistruoti buvimo vietas. Liepos 22 d. nuvykus į vietą ir nuodugniai apieškojus teritoriją jokią paukščio ar siūstovo pėdsakų aptikti nepavyko. Greičiausiai jauniklį pagavo lapė ar koks kitas plėšrūnas ir nusitempė į urvą. Netikėtai, po keturių dienų, liepos 26 d. buvo gautas siūstuvu signalas, tačiau maždaug kilometro atstumu nuo paskutinės užregistruotos vietas. Nauja vieta bu-



Žalvarnis su siųstuvu © Laimonas Šniaukšta

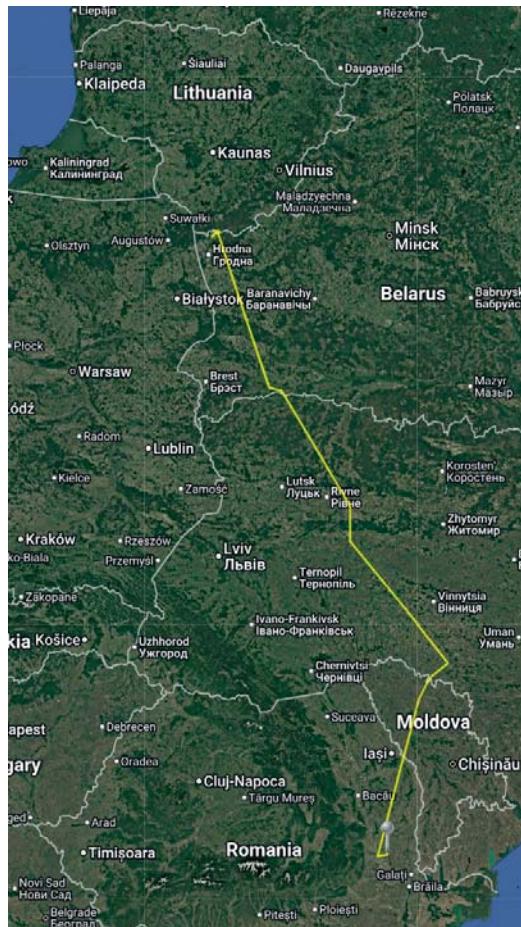
vo gana tankiai apaugusi miško vietovė. Apieškojus teritoriją ir vėl nepavyko rasti nei paukščio, nei siųstuvą. Tik rugpjūčio 1 d., trečią kartą nuodugniai tikrinant teritoriją, pavyko rasti siųstuvą. Įrenginys buvo su sveikomis petnešomis, kuriomis tvirtinamas prie paukščio, bet jokių plunksnų ar kitų paukščio pėdsakų rasti nepavyko.

Liepos 22 d. paliko inkilą ir kiti du žalvarniukai su siųstuvais. Pirmoji jų kelionė buvo sėkmingesnė ir siųstuvai pradėjo registruoti jų judėjimo duomenis. Pirma savaitę abu laikėsi netoli inkilo, nuo kurio nenutoliau kaip per 100 metrų. Liepos 30 d. vienas iš jauniklių pradėjo tyrinėti tolesnes apylinkes ir nuskrido kelis šimtus metrų nuo inkilo. Kitą dieną prie jo prisijungė ir antrasis. Taip kartu, lydimi tėvų, nuskrido daugiau nei vieną kilometrą nuo gimtojo inkilo, tačiau po kelių dienų sugrįžo atgal. Nuo rugpjūčio 4 iki 7 d. laikėsi netoli ese skraidydami apylinkėse, bet kartais nutoldavo kelių šimtų metrų atstumu vienas nuo kito. Rugpjūčio 6 d. žalvarniai išskrido į kaimyninę Baltarusiją. Vienas žalvarniukas ilgai užsienyje neužsibuvo ir į Lietuvą grįžo rugpjūčio 7 d., tačiau kitas liko netoli Černuškos gyvenvietės ir į Lietuvą grįžo tik rugpjūčio 9 d. ryte. Įdomu, kad pernykštis žalvarnis su siųstuvu taip pat buvo apsistojęs tose apylinkėse. Rugpjūčio 10 d. abu paukščiai vėl susitiko Raigardo slėnyje. Kitas dvi dienas laikėsi netoli vienas kito, vė-

liau, nors ir laikėsi kelių kilometrų atstumu, maitinėmos vietos ir kelionės maršrutai išsiskyrė.

Rugpjūčio 18 d. vieno iš žalvarniukų akselerometras nustojo registratoriui judesių, o GPS imtuvas fiksavo, kad paukštis turi būti netoli Lietuvos ir Baltarusijos sienos ties Raigardo slėniu. Rugpjūčio 20 d. nuvykus į vietą paaiškėjo, kad paukštis vos už kelias-dešimt metrų nuo pasienyje įrengtos koncertinos tvoros esančioje pievoje, gausiai apaugusioje dilgėlėmis ir žolėmis. Pradinis teritorijos šukavimas nedavė vaisių, tačiau po kelių dienų paieškas pratešėme. Išbraidžius kelių šimtų kvadratinių metrų plotą pagaliau pavyko rasti paukštį. Žalvarnis buvo negyvas, bet jokių plėšrūnų padarytų žaizdų nesimatė. Siųstuvas taip pat buvo vietoje. Mirties priežasties nustatyti nepavyko, bet gerai, kad pavyko atgauti ir antrajį siųstuvą. Juos planuojame panaudoti kitais metais.

Likus paskutiniams žalvarniui, kurio siųstuvą toliau registravo duomenis, su nerimu sekėme jo tolesnę kelionę. Paukštis iki rugpjūčio 18 d. vakaro laikėsi Lietuvos teritorijoje kelių kilometrų spinduliu nuo gimtojo inkilo, tačiau jo siųstuvu baterija niekaip nepasikraudavo daugiau nei 40 % savo talpos. Daug sau-lėtų dienų nebuvo, bet galimai ir mažytis saulės elementas, turėjęs įkrauti siųstuvu bateriją, buvo pridengtas plunksnų, todėl nedirbo visu pajėgumu. Rugpjūčio 18 d. pabaigoje prasidėjo migracijos kelionė. Per



Trečio žalvarnio migracijos kelias

nakštį, įveikęs apie 240 km, žalvarnis perskrido beveik visą Baltarusiją ir ryte apsistojo ties Korsyn gyvenviete Bresto srityje, esančioje prie pat Ukrainos sienos. Sulaukęs vakaro paukštis vėl kilo į kelionę ir nuskridęs daugiau nei 230 km pasiekė Rivnės apylinkes Ukrainoje. Kitą vakarą nuskrido pietryčių kryptimi ir ryte jau buvo ties Kisyncos gyvenviete pietinėje Vinycios srities dalyje. Dienos metu daug nesišejo ir vakarop atskrido prie pat Moldavijos sienos Sorokos miesto. Rugpjūčio 22 d. ryte žalvarnis buvo Moldavijoje ne-

toli Floreščio miesto. Tačiau baterija išsikrovė iki kelių procentų, todėl duomenų iki rugpjūčio 24 d. ryto neturėjome. Per tą laiką paukštis pasiekė Rumuniją – siųstuvas parodė, kad žalvarnis jau netoli Fokšanio miesto Rumunijoje. Kitą dieną žalvarnis perskrido į kitą Sireto upės pusę ir apsistoją netoli Barcejos gyvenvietės. Ten paukštis praleido bent 21 dieną, nes paskutinis siųstovo signalas toje vietoje buvo gautas rugpjūčio 14 d. Paskutinėmis dienomis baterija vėl praktiskai išsikrovė, todėl neaišku, kaip žalvarnis keliaavo toliau. Siųstovo GSM techniniai žurnalai parodė, kad rugpjūčio 19 d. siųstuvas bandė jungtis Izraelyje, bet sujungimas nepavyko. Taigi tikimės, kad šiam jau nikliui pavyko pasiekti Afriką ir baterijos trikdžiai susitvarkys. Lauksime jo sugrįžtant pavasarį, kai vėl patekės į ryšio zoną galės perduoti surinktus migracijos duomenis.

Palyginus šiu ir pernykščių metų žalvarnių migracijos kelius matyti, kad jie labai panašūs. Kelionė per Baltarusiją ir Ukrainą praktiskai sutapo, Moldovą šiu metų paukštis kirto kiek piečiau, nutoldamas apie 60 km nuo pernykščio žalvarnio maršruto. Rumunijoje keliai išsiskyrė, nes pernai paukštis nuskrido į vakarus ir ilgiau nei mėnesį laikėsi šiaurinėje Rumunijos dalyje ties Baja Marės gyvenviete, o šiemet žalvarnis skrido piečiau ir apsistoją ties Barcejos gyvenviete, kurii yra apie 360 km nuo Baja Marės. Pernai paukštis po ilgesnio sustojimo Rumunijoje pajudėjo link Afrikos rugpjūčio 21 d., o šiemet keliomis dienomis anksčiau. Visas šiai metai GSM siųstovo užregistruotas migracijos kelias pateikiamas žemėlapyje.

Lietuvos ornitologų draugija nuo 2024 m. liepos mėn. kartu su Lietuvos zoologijos sodu ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos projektų valdymo agentūra įgyvendina žalvarnių apsaugai skirtą projektą „Europinio žalvarnio (*Coracias garrulus*) būklės gerinimas Lietuvoje“, kurio metu, siekiant surinkti kuo daugiau duomenų apie žalvarnių migraciją, GSM siųstuvais planuoja paženklini mažiausiai 11 jauniklių. Surinkta informacija dalinamės ir su žurnalo „Paukščiai“ skaitytojais.

*Informacija parengta įgyvendinant projektą „Europinio žalvarnio (*Coracias garrulus*) būklės gerinimas Lietuvoje“.
Projekto partneriai:*



Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos
Aplinkos projektų valdymo agentūra



Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2025 m. rudenį

Parengė Augustas ŠIMKUS

Ši 2025 m. rudenį pastebėtų paukščių suvestinė parengta pagal Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) sudarytą paukščių sąrašą. Pateikiama tik konkreti informacija – paukščio rūšis (porūšis), stebėjimo data ir vieta, stebėtų paukščių skaičius, kai kuriais atvejais – ir jų lytis bei amžius.

Kai kur ių rūšių paukščių stebėjimams reikia pildyti specia- lią LOFK ankletą. Ją rasite www.birdlife.lt/index.php/lofk/ (lie- tuvių ir anglų kalbomis).

Informaciją, apie kokias paukščių rūšis ir kokiui laikotarpiu LOFK renka stebėjimus, rasite <http://www.birdlife.lt/index.php/lofk/lt-pauksciai/>.



Dykuminis kūltupys (*Oenanthe deserti*).

Kopgalis, 2025-11-08 © Augustas Šimkus

Kiekvieno stebėjimo pabaigoje skliausteliuose įrašyta stebėtojo (-ų) pavardė (-ės), taip išsaugoma konkretaus atvejo stebėtojo autorystė.

Sutrumpinimai:

[VS] – vėlyvas stebėjimas;

[AS] – ankstyvas stebėjimas;

[15] – kelinta šios rūšies registracija Lietuvoje;

[DB] – didelis būrys.

PAPRASTOJI BERNIKLĖ (*Branta bernicla*)

2025-10-12 trys paukščiai skrido virš jūros Nidoje (A. Aleliūnas), 2025-10-18 viena nuskrido pietryčių kryptimi Nemirsetoje, Palangos m. sav. (L. Dvylys, R. Alšauskas), 2025-11-01 Palangos m. sav., Šventosios pajūryje, stebėtas vienas paukštis (V. Laukžemienė, V. Laukžemis), 2025-11-05 vienas paukštis ilsejosi prie Peskojų, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė).

KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta canadensis*)

2025-09-05 viena vis dar laikėsi Kuršių marių pakrantėje Nidoje, Neringos sav. (S. Medžionis), 2025-09-27 – ten pat (R. Brindza), 2025-11-12 devyni paukščiai laukuoše netoli Martyniškių, Joniškio r. (R. Akstinas), 2025-11-16 17-os paukščių būrys kukurūzų lauke Biržų r. (B. Maldūnienė), 2025-11-21 penkių paukščių būrelis praskrido Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys), 2025-11-21 vienas jaukus paukštis vis dar Nidoje, Neringos sav. (K. Karapavičius), 2025-11-23 vienas paukštis lauke prie fermos Peskojuose, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė).

URVINĖ ANTIS (*Tadorna tadorna*)

2025-11-01 penki individai plaukiojo Senujų Kietaviškių tvenk., Elektrėnų sav. (M. Miliauskas), 2025-11-02 ten pat – viena (R. Kudžma, I. Mackevičiūtė), 2025-11-08 – dvi (K. Bilinskas), 2025-11-16 vienas paukštis žąsų būryje Bruzzelyne, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė) [VS].

RUDOJI URVINĖ ANTIS (*Tadorna ferruginea*)

2025-09-13 Žuvinto ež., Alytaus r., vis dar laikėsi 08-31 aptiktas paukštis (A. Pranaitis).

RUDĖ (*Aythya nyroca*)

2025-09-28 patinukas tvenkiniuose prie „Orlen Lietuva“ gamyklos, Mažeikių r. (R. Kinduris).

JUODOJI ANTIS (*Melanitta nigra*)

2025-11-15 viena plaukiojo Vievio ež., Elektrėnų sav. (M. Miliauskas).

LEDINĖ ANTIS (*Clangula hyemalis*)

2025-11-01 du individai plaukiojo Senujų Kietaviškių tvenk., Elektrėnų sav. (M. Miliauskas).

VIDUTINIS DANČIASNAPIS (*Mergus serrator*)

2025-11-19 vienas individas Kaune, Nemune ties Panemune, prie tilto (R. Bagdzevičius), 2025-11-20 ten pat (R. Jusevičienė), 2025-11-29 patinas plaukiojo Elektrėnų mariose, Elektrėnų sav. (M. Miliauskas).

JUODASIS ČIURLYS (*Apus apus*)

2025-09-17 du praskrido pietų kryptimi Gaudikaičiuose, Telšių r. (A. Čerkauskas), 2025-09-20 du paukščiai virš Paviliškių, Molėtų r. (R. Akstinas) [VS].



Plovinė vištėlė (*Zapornia parva*).

Nemuno delta, 2025-10-18 © Laimonas Šniaukšta



Raibakrūtis bégikas (*Calidris melanotos*). Linksmakalnio tvenk., Kauno r., 2025-10-11 © Kristupas Bilinskas



Juodagalvis kiras (*Ichthyaetus melanocephalus*). Šventosios pajūris, 2025-10-03 © Vida Laukžemienė

PAPRASTASIS PURPLELIS (*Streptopelia tutur*)

2025-10-18 balsas girdėtas Kintų miške, Šilutės r. (L. Šniaukštė, E. Sukackienė, B. Stukė, J. Stratford) [VS].

PLOVINĖ VIŠTELĖ (*Zapornia parva*)

2025-10-05 jaunas paukštis kanale netoli Mingės, Šilutės r., (V. Kriukovas, I. Ševcova, M. Šniaukštienė, L. Šniaukštė, „Ornitostogų“ turo komanda), 2025-10-18 stebėta ten pat (M. Šniaukštienė, L. Šniaukštė, E. Sukackienė, B. Stukė, J. Stratford) [VS].

PILKOJI GERVĖ (*Grus grus*)

2025-11-24 keturi paukščiai praskrido pietvakarių kryptimi Kiškenuose, Klaipėdos r. (J. Morkūnas), 2025-11-30 Kretingos r., prié Naujosios Impilių, stebėti du paukščiai (V. Laukžemienė, V. Laukžemis) [VS].

RAGUOTASIS KRAGAS (*Podiceps auritus*)

2025-10-07 vienas paukštis Baltijos jūroje ties Naglių rezervatu, netoli Juodkrantės (R. Jusevičienė), 2025-10-18 vienas Kuršių mariose ties Ventės ragu, Šilutės r. (B. Stukė, J. Stratford ir kt.), 2025-11-02 vienas individus jūroje ties Juodkrante (M. Šniaukštienė, L. Šniaukštė), 2025-11-07 jūroje ties Pervalka iš vieno taško stebėti bent 13 (A. Šimkus), 2025-11-14 vienas paukštis jūroje ties Nida, šalia Grobšto rezervato (M. Montrimaitė), 2025-11-15 jūroje ties Pervalka vienas, ties Preila – trys paukščiai (V. Laukžemienė, V. Laukžemis, R. Padaigienė, B. Belchev).

DIDŽIOJI KUOLINGA (*Numenius arquata*)

2025-10-26 vienas individus Arnionių žuv. tvenk., Molėtų r. (R. Kudžma), 2025-10-27 viena prie Suvernų, Šilutės r. (V. Eigirdas), 2025-11-26 viena skrido į pietus prie Lenkimų, Skuodo r. (V. Laukžemis) [VS].

LAPLANDINIS GRICIUKAS (*Limosa lapponica*)

2025-09-13 stebėtas Prienų r., Išlaužo žuv. tvenk. (K. Bilinskas), 2025-09-14 ten pat (R. Jusevičienė).

PAPRASTASIS GRICIUKAS (*Limosa limosa*)

2025-10-18 pirmametis paukštis Kintų žuv. tvenk., Šilutės r. (M. Karlonas, P. Ignatavičius, A. Šimkus, G. Petkus ir kt.) [VS].

APVALIASNAPIS PLAUKIKAS (*Phalaropus lobatus*)

2025-10-18 vienas individas baloje prie kelio Klaipėda–Palanga, Palangos m. sav. (R. Mizeikis ir kt.).

KRANTINIS TILVIKAS (*Actitis hypoleucos*)

2025-10-05 vienas stebėtas Arnionių žuv. tvenk., Molėtų r. (M. Miliauskas) [VS].

BRASTINIS TILVIKAS (*Tringa ochropus*)

2025-11-13 vienas paukštis pakilo nuo balos Daunoravos miške, Joniškio r. (R. Akstinas) [VS].

JŪRINIS BĒGIKAS (*Calidris maritima*)

2025-10-12 trys paukščiai ant Kopgalio molo, Klaipėdoje (E. Komar), 2025-10-17 ten pat vienas (A. Šimkus).

MAŽASIS BĒGIKAS (*Calidris minuta*)

2025-10-18 vienas paukštis Kintų žuv. tvenk., Šilutės r. (G. Petkus, A. Šimkus, M. Karlonas, P. Ignatavičius ir kt.) [VS].

RAIBAKRŪTIS BĒGIKAS (*Calidris melanotos*)

2025-10-11 stebėtas pusiau nuleistame Linksmakalnio žuv. tvenk., Kauno r. (K. Bilinskas, M. Šeškus) [10].

POLIARINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna paradisaea*)

2025-09-05 pirmametė ant pietinio molo Smiltynėje, Klaipėdoje (L. Kaminskaitė), 2025-09-26 pirmametis paukštis prie Melnragės molo, Klaipėdoje (V. Stankaitis).

UPINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna hirundo*)

2025-10-18 pirmametis paukštis prie Melnragės molo, Klaipėdoje (R. Mizeikis), 2025-10-20 pirmametis paukštis Klaipėdos uosto akvatorijoje, Smiltynėje, 2025-11-05 pirmametis paukštis jūroje ties Kopgalio molu (S. Karalius) [VS].

MARGASNAPĖ ŽUVĖDRA (*Thalasseus sandvicensis*)

2025-10-19 Palangos m. sav., Šventosios pajūryje, stebėti penki paukščiai (V. Laukžemienė, V. Laukžemis) [VS].

TRIPIRŠTIS KIRAS (*Rissa tridactyla*)

2025-11-23 vienas individus skraidė virš Vievio ež., Elektrėnų sav. (M. Miliauskas).

SKELTAUODEGIS KIRAS (*Xema sabini*)

2025-11-27 pirmametis paukštis jūroje ties Kopgalio molu (S. Karalius) [5].

JUODAGALVIS KIRAS (Ichthyætus melanocephalus)

2025-10-03 Palangos m. sav., Šventosios pajūryje, stebėtas pirmametis paukštis (V. Laukžemienė, V. Laukžemis).

SMAILIAUODEGIS PLÉŠIKAS (Stercorarius parasiticus)

2025-09-03 vienas šviesios formos paukštis stebėtas pajūryje ties Juodkrante (M. Šniaukštienė, K. Castren), 2025-09-05 ten pat šviesios formos, 2025-09-06 – tamsios formos (L. Šniaukšta, M. Šniaukštienė, K. Castren), 2025-10-09 jūroje ties Preila keturi paukščiai praskrido į pietus (A. Piečiukaitis).

BALTASIS GANDRAS (Ciconia ciconia)

2025-09-25 vienas stebėtas skrendantis Išlaužo k., Prienų r. (E. Bersienevas), 2025-09-26 vienas lizde Vyžuonose, Utėnos r., ir vienas migruojantis Tyteliuose, Rokiškio r. (A. Čerkauskas), 2025-09-28 vienas paukštis Elektrenuose (T. Tzolov), 2025-10-03 vienas pievoje Verstaminę k., Lazdijų r. (V. Razmus), 2025-10-04 vienas vaikštinejö dirbamame lauke prie Krašenės, Širvintų r. (K. Jarmalavičius), 2025-11-06 vienas paukštis Eičiūnuose, Alytaus r. (R. Jaskelevičius), 2025-11-16 vienas laukuose šalia Ilgakiemio, Kauno r. (K. Jarmalavičius, A. Jarmalavičienė) [VS].

NYKŠTUKINIS ERELIS (Hieraaetus pennatus)

2025-09-01 šviesios formos suaugęs paukštis skrido į pietus pajūryje ties Juodkrante, Neringos sav. (K. Castren, M. Šniaukštienė, S. Medžionis) [13].

STEPINĖ LINĖ (Circus macrourus)

2025-09-05 suaugęs patinas nuo 08-29 laikėsi prie Pūraičių, Joniškio r. (A. Naudžius), 2025-09-06 patinas Vandupės slėnyje ties Butkiškiais, Šakių r. (A. Narbutas), 2025-09-14 patinas medžiojo rytinėje Paluknio pievų dalyje, Trakų r. (A. Šimkus), 2025-09-15 suaugęs patinas prie Paudruvės, Joniškio r., 2025-09-15 suaugęs patinas prie Gačionių, Pakruojo r. (A. Naudžius), 2025-09-16 patinas medžiojo laukuose Širvintų r., Daubariškio k. (A. Pėstininkaitė), 2025-09-22 patinas ties Ventes pelke, Šilutės r. (V. Eigirdas), 2025-10-04 pirmametis paukštis skraidė šalia Rusnės žuv. tvenk., Šilutės r. (M. Šeškus).

RUDASIS PESLYS (Milvus milvus)

2025-11-01 du pesliai praskrido ieškodami grobio Jonaičių k., Šilutės r. (E. Užpelkis) [VS].

TŪBUOTASIS SUOPIS (Buteo lagopus)

2025-09-09 vienas medžiojo laukuose netoli Vidubalės, Pasvalio r. (R. Akstinas), 2025-09-14 vienas laukuose tarp Inklėriškių ir Pamerkių miškų, Trakų r. (A. Šimkus) [AS].

BALINĖ PELĖDA (Asio flammeus)

2025-10-21 migravo netoli Šventosios kopų, Palangos m. sav. (V. Paznėkaitė), 2025-11-15 du temstant medžioti pradedantys paukščiai stebeti Paluknio pievose, Trakų r., ten pat matyti 11-22 ir 11-24 (A. Šimkus).

RAUDONKOJIS SAKALAS (Falco vespertinus)

2025-09-05 pirmametis paukštis netoli Aleksandrovos k., Varėnos r. (R. Brindza), 2025-09-06 Kretingos r., Lazdininkų k., du paukščiai (V. Laukžemienė, V. Laukžemis), 2025-09-07 patelė ir pirmametis ant elektros laidų tarp Girininkų ir Vainat-



Stepinė linė (Circus macrourus). Puraičiai, Joniškio r., 2025-09-05 © Armandas Naudžius

rakio, Kauno r. (L. Dvylys), Paluknio pievose, Trakų r., praskrido antrametė patelė ir tris kartus matytas galbūt tas pats pirmametis paukštis (A. Šimkus), pirmametis paukštis Klaipėdos r. (R. Alšauskas), du pirmamečiai šalia Baltosios Vokės, Šalčininkų r. (T. Povilauskas), 2025-09-08 keturi paukščiai aplink Troškūnus, Anykščių r. (A. Skirkstas), šeši pirmamečiai prie Pakalniškių ir aštuoni prie Gačionių, Pakruojo r. (A. Naudžius), 2025-09-09 keturi paukščiai Šalčininkų r. (E. Sukackienė), pirmametis prie Pasvaliečių, Biržų r. (A. Naudžius), trys individai netoli Dauparų, Klaipėdos r. (R. Alšauskas), 2025-09-10 Pakruojo r. trys jaunikliai prie Žeimelio, o Joniškio r. du jaunikliai ir antrametis patinas prie Drusiaičių bei jauniklis ir antrametis patinas prie Stagarių, 2025-09-11 trys pirmamečiai ir dvi antrametės patelės prie Kalvių, Joniškio r. (A. Naudžius), du jaunikliai ir patelė prie Gargždų, Klaipėdos r. (R. Alšauskas), 2025-09-12 trys jaunikliai šalia Šventininkų, Trakų r. (M. Miliauskas), Vilniaus r., Bezdonių sen., du jaunikliai (A. Vika), 2025-09-13 pirmametis Liutkūnų k. ir patinas Pročkų k., Jonavos r. (D. Stalauskienė), apie 30 sakalų prie Šventininkų ir du prie Pilialaukio, Trakų r. (M. Miliauskas), šalia Jonėnų k., Vilniaus r., patelė ir jauniklis (A. Vika), jauniklis ir patinas prie Paluknio, Trakų r. (R. Kudžma), 2025-09-14 patinas Rusnės saloje, Šilutės r. (R. Brindza), Našiūnų k. laukuose, Vilniaus r., keturi jaunikliai ir patelė (A. Vika), du patinai, patelė ir jauniklis Žiemkelėje, Kauno r. (L. Dvylys), netoli Šventininkų karjero, Trakų r., du patinai, dvi patelės ir 12 jauniklių (M. Šniaukštienė, L. Šniaukšta), vienas pirmametis Paluknio pievose, vienas laukuose tarp Inklėriškių ir Pamerkių miškų ir du prie Naujienų, Trakų r. (A. Šimkus), jauniklis ties Pakampiskiais, Prienų r. (R. Jusevičienė), 2025-09-15 antrametis patinas ir keturi jaunikliai prie Pūraičių, jauniklis prie Indrišiūnų, Joniškio r. (A. Naudžius), jauniklis šalia Linkaičių, Joniškio r. (G. Petkus), Žiemkelio pievose, Kauno r., šeši jaunikliai ir keturi vyresni paukščiai (A. Aleliūnas), vienas pirmametis prie Girsūdų, vienas prie Skietelių, vienas prie Kalniškio, penki prie Dirvoniškio, vienas prie Patrakės, Pasvalio r. (R. Akstinas), Bajoruose, Molėtų r., patelė ir pirmametis (A. Čerkauskas), 2025-09-16 du jaunikliai Daubariškio k., Širvintų r. (R. Vainauskas), septyni jaunikliai prie Dievogalos, Kauno r. (E. Šniaukšta), 2025-09-17 po vieną pirmametį prie Skroblynės ir Arožu, Kelmės r. (V. Karnauskas), pirmametis Kiemeliuose, Vilniaus r. (E. Sukackienė), pirmametis prie Gačionių, Pakruojo r. (A. Naudžius), 2025-09-19 Gudiškyje, Rokiškio r., praskrido trys individai (A. Čerkauskas), trys šalia Šventininkų karjero, vienas Pilialaukio k., Trakų r. (M. Miliauskas), jauniklis

Sajaninė pečialinda (*Phylloscopus humei*).

Ventės ragas, 2025-10-19 © Rokas Mizeikis

Kauno r. (M. Šeškus), 2025-09-20 patinėlis Tiškevičiaus g., Vilniuje (R. Bakanavičius), antrametis patinukas praskrido šalia Papikeliaškių, Vilniaus r. (R. Karapavičius), jauniklis Svobiškio k., Molėtų r. (D. Stalauskienė), 2025-09-21 trys individai prie Šventininkų karjero, Trakų r. (K. Skrabs), vienas sklandė Diktūnuose, Zarasų r. (I. Semionovas), 2025-09-23 jauniklis prie Pūraičių, Pakruojo r. (A. Naudžius), 2025-09-24 pirmametis paukštis prie Palangos (S. Karalius), pirmametis prie Stankiškių, Šilutės r. (V. Eigirdas), 2025-09-27 pirmametis netoli Juostininkų k., Anykščių r. (K. Rudokaitė).

SKĒTSAKALIS (*Falco subbuteo*)

2025-10-08 du paukščiai praskrido į pietus ties Preilos Menininkų kopa, Neringos sav. (A. Piečiukaitis) [VS].

RAGUOTASIS VIEVERSYS (*Eremophila alpestris*)

2025-11-15 Šalčininkų r., laukuose tarp Kalesninkų ir Purvėnų, stebėti vienas, trys ir devyni paukščiai (A. Šimkus).

URVINĖ KREGŽDĖ (*Riparia riparia*)

2025-09-20 bent viena virš Viešinto ež., Anykščių r., 2025-09-21 viena kitose ežero pusėje (A. Šimkus), mažiausiai vienas paukštis prie Išlaužo žuv. tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė) [VS].

ŠELMININĖ KREGŽDĖ (*Hirundo rustica*)

2025-10-19 vienas paukštis Ventės rage, Šilutės r. (D. Mizeikis ir kt.), 2025-10-28 ten pat trys (V. Eigirdas), 2025-11-01 vienas paukštis laukose prie Kniaupo įlankos, Šilutės r. (I. Baltrūnienė), 2025-11-02 dvi Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys, V. Eigirdas), 2025-11-07 viena vakare praskrido Juodkrantės pajūryje, Neringos sav. (A. Šimkus), 2025-11-16 viena skraidė Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas) [VS].

ILGAUODEGĖ ZYLĖ (*Aegithalos caudatus europaeus*)

2025-10-03 Ventės Rage, Šilutės r., sugautos dvi (V. Jusys), 2025-10-04 Būtingėje, Palangos m. sav., viena (V. Laukžemienė, V. Laukžemis, R. Padaigienė, V. Pazneckaitė), 2025-10-06 Ventės Rage, Šilutės r., dvi (V. Jusys), 2025-11-04 ten pat viena (P. Šlepetytė).

SAJANINĖ PEČIALINDA (*Phylloscopus humei*)

2025-10-19 girdėta ir matyta Ventės rage, Šilutės r. (A. Šimkus ir kt.), 2025-11-02 ten pat viena sugauta (V. Eigirdas) [6-7].

GELTONBRUVĖ PEČIALINDA (*Phylloscopus inornatus*)

2025-10-29 sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas), ten pat pavienės sugautos 10-30 (V. Eigirdas) ir 11-12 (V. Jusys).

NYKŠTUKINĖ PEČIALINDA (*Phylloscopus proregulus*)

2025-10-17 sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas), ten pat pavienės sugautos 10-22 (V. Jusys), 10-26 (V. Jusys), 2025-11-21 (V. Eigirdas) ir 11-23 (V. Jusys).

PILKOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus collybita*)

2025-11-23 sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys) [VS].

PILKOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus collybita tristis*)

2025-10-07 sugauta Ventės rage, Šilutės r., ten pat pavienės sugautos 10-27 ir 11-16 (V. Jusys).

ĘŽERINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus schoenobaenus*)

2025-10-05 vienas paukštis stebėtas Arnionių žuv. tvenk., Molėtų r. (M. Miliauskas) [VS].

JUODAGALVĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia atricapilla*)

2025-11-28 patelė sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys) [VS].

SODINĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia borin*)

2025-10-21 sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys) [VS].

BALTAGURKLIS STRAZDAS (*Turdus torquatus*)

2025-11-16 stebėtas ir vėliau sugautas Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas).

PILKOJI MUSINUKĖ (*Muscicapa striata*)

2025-10-06 vienas paukštis Vilniuje, Sapieginėje (A. Šimkus) [VS].

EUROPINĖ JUODAGALVĖ KIAULIUKĖ (*Saxicola rubicola*)

2025-10-18 viena stebėta Drevernos pievų pakraštyje, Klaipėdos r. (R. Alšauskas ir kt.), viena Stankiškių pievose, Šilutės r. (A. Masiliūnaitė, U. Kuzminskaitė, G. Kukta, S. Glemžienė, A. Antanavičius). 2025-11-09 viena vis dar laikėsi netoli perėjimo vietas Palangos m. sav. (V. Laukžemienė, V. Laukžemis).

PAPRASTASIS KÜLTUPYS (*Oenanthe oenanthe*)

2025-10-18 vienas ant žvyrkelio prie Voronės, Šilutės r. (G. Radžiūtė), 2025-10-19 vienas paukštis Šturmuoose, Šilutės r. (A. Šimkus) [VS].

DYKUMINIS KÜLTUPYS (*Oenanthe deserti*)

2025-11-08 patelė Kopgalio paplūdimyje, Klaipėdos m. sav. (A. Šimkus) [2].

KALNINĖ KIELĖ (*Motacilla cinerea*)

2025-09-13 du individai stebėti prie Neries Verkių regioniniame parke, Vilniuje (M. Šniaukštienė), viena sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys), 2025-10-03 stebėta Rotkantiškių tvenk., Vilniuje (A. Skirpstas), 2025-10-06 viena Kretingos r., Darbėnuose (I. Šeštokas), 2025-10-18 vienos paukštis Kuršių marių pakrantėje Klaipėdos pietiniame pakraštyje (Š. Noreikaitė, B. Belchev, P. Norkutė, R. Kygaitė),

2025-11-02 viena ant molo Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas), 2025-11-13 viena stebėta ant marių krantinės akmenų Kogalyje, Klaipėdos m. sav. (S. Karalius).

BALTOJI KIELĖ (*Motacilla alba*)

2025-11-03 suaugės paukštis ant Kogalio marių krantinės akmenų, Klaipėdos m. sav., 2025-11-04 kitas paukštis ant Kogalio molo (S. Karalius), 2025-11-08 viena praskrido prie Senosios perkėlos, Klaipėdoje, 2025-11-22 viena praskrido Paluknio pievose, Trakų r. (A. Šimkus), 2025-11-28 vienės individuas Vilniuje, Titnago g. (R. Bagdzevičius) [VS].

RUDAGURKLIS KALVIUKAS (*Anthus cervinus*)

2025-09-07 vienas paukštis laukuose prie Šventininkų karjero, bent trys Paluknio pievose, Trakų r. (A. Šimkus), 2025-09-09 keturi pavieniai praskrido ties Juostininkų k., Anykščių r. (A. Skirkstas), 2025-09-10 migruojantis paukštis ryte praskrido Sapieginejė, Vilniuje (A. Šimkus), 2025-09-13 būreliaiš po du, tris ir daugiau skrido į pietus prie Šventininkų karjero, Trakų r., 2025-09-14 ten pat per valandą į pietus skrido mažiausiai 15 (M. Miliauskas), dviejų praskrendančių paukščių balsai Žiemkelyje, Kauno r. (L. Dvylis), keletas skraidė ir maitinosi laukuose šalia Kreivių ir Našiūnų k., Vilniaus r. (A. Vika), bent 13 Paluknio pievose ir bent 14 prie Šventininkų karjero, Trakų r. (A. Šimkus), trijų praskrendančių balsai prie Išlaužo žuv. tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), 2025-09-15 suaugės paukštis maitinosi prie Baukų, Pasvalio r. (R. Akstinas), 2025-09-17 Vilniuje, Sapieginejė, girdėtas praskrendančio balsas, 2025-09-18 ten pat duktartis girdėti praskrendančių balsai (A. Šimkus), 2025-09-19 šeši stebėti šalia Šventininkų karjero, Trakų r. (M. Miliauskas), 2025-09-21 ten pat keturi (K. Skrabs), bent apie 20 paukščių laukuose tarp Viešinto ir Suosos ež., Anykščių r., 2025-09-22 vienas praskrido į vakarus Vilniuje, Sapieginejė, 2025-09-25 ten pat bent vienas praskrido į pietvakarių (A. Šimkus), 2025-09-27 mažiausiai vienas praskrendantis girdėtas prie Žiemkelio, Kauno r. (K. Bilinskas), 2025-09-28 vienas girdėtas Kintų prieplaukoje, Šilutės r. (V. Karanauskas), 2025-10-01 vienas praskrido į rytus Vilniuje, Sapieginejė (A. Šimkus), 2025-10-08 prie Degaičių, Telšių r., girdėtas praskrendančio balsas (A. Čerkauskas).

UOLINIS KALVIUKAS (*Anthus petrosus*)

2025-09-12 Šventosios pajūryje, Palangos m. sav., vienas paukštis stebėtas šalia molo (V. Laukžemienė), 2025-09-16 vienas ten pat (R. Kinduris), 2025-09-20 Klaipėdoje vienas paukštis stebėtas ant Kogalio molo (V. Stankaitis), vienas Melnragėje (R. Alšauskas), 2025-09-21 Šventojoje, Palangos m. sav., prie molo liekanų stebėtas vienas (A. Aleliūnas), 2025-09-26 vienas ten pat (E. Kinderis), du Klaipėdoje, ant Melnragės molo akmenų, 2025-09-27 du Šventosios uoste, Palangos m. sav. (D. Stalauskienė), du prie Smiltynės molo, Klaipėdoje (M. Montrimaite), 2025-09-28 vienas Šventosios upės žiotyse, Palangos m. sav. (R. Brindza), 2025-10-01 vienas Melnragėje, Klaipėdoje (P. Dubė), 2025-10-05 ten pat du (A. Čerkauskas), 2025-10-07 taip pat (R. Jusevičienė), 2025-10-17 du arba trys skirtinti (A. Šimkus), 2025-11-02 vienas ant pietinio molo Klaipėdoje (M. Šniaukštienė, L. Šniaukšta), 2025-11-08 vienas prie Palangos tilto (E. Šniaukšta), 2025-11-10 vienas ant molo Ventes rage, Šilutės r. (V. Eigirdas).



Pilkoji sibirinė pečialinda (*Phylloscopus collybita tristis*).

Ventės ragas, 2025-10-07 © Vytautas Jusys

GELTONSNAPIS ČIVYLIS (*Linaria flavirostris*)

2025-10-14 sugautas Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys), 2025-10-17 bent vieno į pietus skrendančio paukščio balsas Melnragėje, Klaipėdoje (A. Šimkus), 2025-10-18 mažiausiai du ar trys mišriame kikilinių būryje Sventelėje, Klaipėdos r. (A. Kasparavičius, R. Vaišvilienė), 2025-10-19 vienas praskrido virš pievų tarp Mingės ir Krokų Lankos ež., Šilutės r. (A. Šimkus, B. Stukė, E. Sukackienė), 2025-10-26 Šventosios pajūryje, Palangos m. sav., stebėtas 11-os paukščių būrys (V. Laukžemienė, V. Laukžemis), 2025-10-27 trys stebėti, vėliau du sugauti Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys), 2025-10-28 apie 70 paukščių žolynuose Kogalyje, Klaipėdos m. sav., 2025-10-30 ten pat ant molo vienas, 2025-11-04 – du individai (S. Karalius), vienas sugautas Ventės rage, Šilutės r. (A. Vika, P. Šlepetytė), 2025-11-05 prie Birikų, Telšių r., ražienose maitinosi penkių individų būrelis (A. Čerkauskas), 2025-11-07 Juodkrantėje, Neringos sav., trys ir vienas praskrido į pietus pajūryje, šeši ir vienas maitinosi marių pakrantės vejose (A. Šimkus), 2025-11-09 Kogalyje, Klaipėdos m. sav., stebėti vienas, du, keturi ir šeši paukščiai (R. Alšauskas), 2025-11-15 bendri vienas girdėtas praskrendantis laukuose prie Kalesnikų, Šalčininkų r. (A. Šimkus), 2025-11-16 dešimt paukščių prie upės žiočių Šventojoje, Palangos m. sav. (R. Padaigienė), 2025-11-22 du praskrido Paluknio pievose, Trakų r. (A. Šimkus).

PUŠINIS KRYŽIANSAPIS (*Loxia pytyopsittacus*)

2025-10-18 patinėlis stebėtas Pervalkoje, Neringos sav. (B. Belchev, P. Norkutė, R. Kygaitė, Š. Noreikaitė), 2025-11-16 penki paukščiai Monciškėse, Palangos m. sav. (R. Padaigienė).

SILIKELIS (*Serinus serinus*)

2025-11-18 stebėtas Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys) [VS].

PENTINUOTOJI STARTA (*Calcarius lapponicus*)

2025-10-18 vienas paukštis Melnragėje, Klaipėdoje (M. Karlonas, P. Ignatavičius), 2025-11-09 vienas paukštis praskrido pajūriu Juodkrantėje, Neringos sav. (J. Morkūnas ir Ornismokyklos mokiniai), viena girdėta ir vėliau sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Eigirdas).

MAŽOJI STARTA (*Emberiza pusilla*)

2025-09-18 sugauta Ventės rage, Šilutės r. (V. Jusys) [11].



PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS VENTĖS RAGE 2025 M. RUDENĮ

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

© Vytautas Jusys

2025 m. rudenį Ventės rago ornitologinės stoties žieduotojai ir jų talkininkai sužiedavo 96 rūsių 87 649 paukščius (rugsėjo mėn. sužieduoti 70 rūsių 43 453 paukščiai, spalio mén. – 63 rūsių 38 369 paukščiai, o lapkričio mén. – 53 rūsių 5 827 paukščiai). Daugiausia per vasarą sužieduota mėlynųjų zylų (37 727), didžiųjų zylų (22 315), paprastujų nykštukų (4 841), liepsnelių (3 955) ir ilgauodegių zylų (3 546).

Ventės rage paukščiai šią vasarą daugiausia buvo gaudomi voratinklinėmis gaudyklemis, didžiaja gaudykle (gaudyklė nuimta lapkričio 11 d.), zigzagine gaudykle Nr. 2 (nuimta lapkričio 12 d.), zigzagine gaudykle Nr. 5 (nuimta lapkričio 6 d.), mažaja gaudykle Nr. 2 (nuimta lapkričio 12 d.) ir kitomis gaudymo priemonėmis.

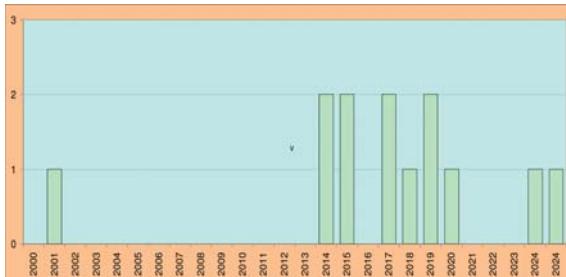
Iš retesnių ar retai žieduotojams patenkantčių paukščių 2025 m. rudenį sugautas ir sužieduotas lelys (*Caprimulgus europaeus*) – rugsėjo 9 d., 5 ilgauodegės zylės (*Aegithalos caudatus europaeus*) – po dvi spalio 3 ir 6 d. ir viena – lapkričio 4 d., 9 geltonsnapių čivyliai (*Linaria flavirostris*) – spalio 14 ir 26 d. – po vieną, spalio 27 d. – keturi ir dar po vieną – lapkričio 1, 4 ir 9 d., 5 mažieji čimčiakai (*Acanthis flammea cabaret*) – spalio 12 d., 5 nykštukinės pečialindos (*Phylloscopus proregulus*) – spalio 17, 22 ir 27 d. bei lapkričio 21 ir 23 d., 2 mažieji baubliai (*Ixobrychus minutus*) – rugsėjo 3 ir 11 d., 3 geltonbruvės pečialindos (*Phylloscopus inornatus*) – spalio 29 ir 30 d. ir lapkričio 12 d., 6 sibirinės pilkosios pečialindos (*Phylloscopus collybita tristis*) – spalio 7 ir 27 d., lapkričio 14 (dvi), 16 ir 26 d., ilgasnapė vištélé (*Rallus aquaticus*) – spalio 6 d. ir lapkričio 8 d., 3 ozeliai nykštukai (*Lymnocryptes minimus*) – spalio 22 d., kalni-

2025 m. rudenį Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduoti paukščiai

Eil. Nr.	Rūsis	Sužieduota
1.	Mėlynoji zylė (<i>Cyanistes caeruleus</i>)	37 727
2.	Didžioji zylė (<i>Parus major</i>)	22 315
3.	Paprastasis nykštukas (<i>Regulus regulus</i>)	4 841
4.	Liepsnelė (<i>Erythacus rubecula</i>)	3 955
5.	Ilgauodegė zylė (<i>Aegithalos caudatus</i>)	3 546
6.	Šelmeninė kregždė (<i>Hirundo rustica</i>)	3 344
7.	Karietaitė (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	2 117
8.	Juodoji zylė (<i>Periparus ater</i>)	1 383
9.	Juodasis strazdas (<i>Turdus merula</i>)	1 002
10.	Juodagalvė devynbalsė (<i>Sylvia atricapilla</i>)	886
11.	Paprastasis kikilis (<i>Fringilla coelebs</i>)	807
12.	Pilkoji pečialinda (<i>Phylloscopus collybita</i>)	614
13.	Baltabruvis nykštukas (<i>Regulus ignicapilla</i>)	577
14.	Paprastasis varnėnas (<i>Sturnus vulgaris</i>)	478
15.	Urvinė kregždė (<i>Riparia riparia</i>)	401
16.	Strazdas giesmininkas (<i>Turdus philomelos</i>)	355
17.	Miškinis liputis (<i>Certhia familiaris</i>)	304
18.	Šiaurinis kikilis (<i>Fringilla montifringilla</i>)	281
19.	Ankstyvoji pečialinda (<i>Phyll. trochilus</i>)	276
20.	Sodinė devynbalsė (<i>Sylvia borin</i>)	242
21–96.	Kitos rūsys	2 209
Iš viso: 96 rūsys		87 649



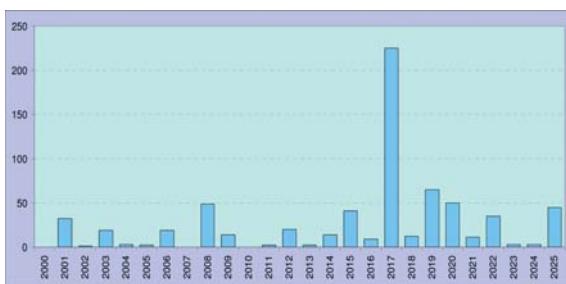
Pirmasis 2025 m. lelys (*Caprimulgus europaeus*)
Ventės rage sužieduotas rugėjo 1 d. © Vytautas Eigirdas



2000–2025 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 12 lelių.
Vidutiniškai per du metus – 1 šios rūšies paukštį



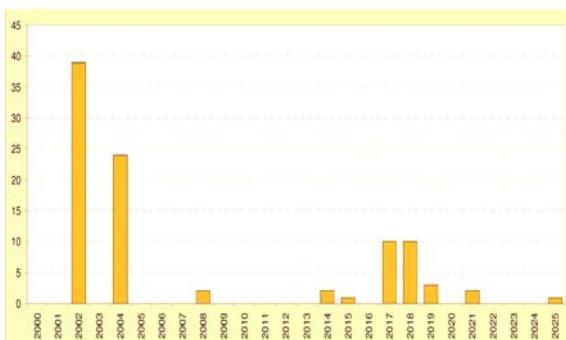
Pirmasis 2025 m. kékštasis (*Garrulus glandarius*)
Ventės rage sužieduotas rugėjo 10 d. © Vytautas Jusys



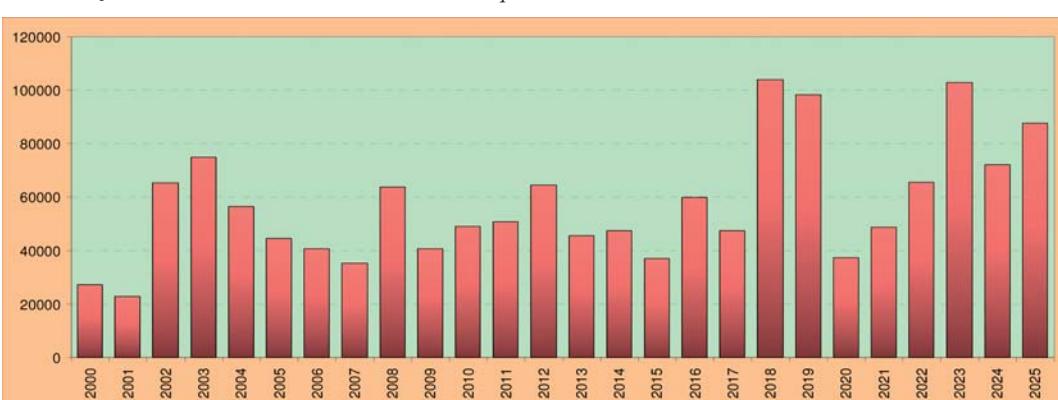
2000–2025 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 676
kékštus. Vidutiniškai per metus – 26 šios rūšies paukščius



Pirmasis 2025 m. eglinis kryžiasnapis (*Loxia curvirostra*)
Ventės rage sužieduotas spalio 4 d.
© Kristina Jusienė



2000–2025 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 94
eglinius kryžiasnapius. Vidutiniškai per metus – 4 šios rūšies
paukščius



2000–2025 m. rudeniais VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 1 489 695 paukščius



2025 m. rudenį talkininkavo aktyvūs pagalbininkai:
Laurynas Palaitis, Povilė Šlepetytė ir Gintė Svirskienė.
Ventės ragas, 2025-10-21 © Vytautas Jusys



Baltagurklis strazdas (*Turdus torquatus*).
Ventės ragas, 2025-11-16 © Vytautas Eigirdas



Pentiniuotoji starta (*Calcarius lapponicus*).
Ventės ragas, 2025-11-09 © Vytautas Eigirdas

nė kielė (*Motacilla cinerea*) – rugsėjo 13 d., mažoji starta (*Emberiza pusilla*) – rugsėjo 18 d., sajaninė pečialinda (*Phylloscopus humei*) – lapkričio 2 d., baltagurklis strazdas (*Turtus atrogularis*) – lapkričio 16 d., pentiniuotoji starta (*Calcarius lapponicus*) – lapkričio 9 d., balinė pelėda (*Asio flammeus*) – lapkričio 12 d. Lapkričio 11 d. Šilutės r. sugautas naujas Lietuvai plėšriosios medšarkės porūšis – *Lanius excubitor homeyeri* (V. Eigirdas).

2025 m. rudenį sugauti 84 paukščiai, žieduoti ne Ventės rage: 5 paukščiai buvo žieduoti Belgijos BRUS-

SELS žiedais (mėlynosios zylės), 19 – Estijos MATSA-LU (8 didžiosios zylės, 8 mėlynosios zylės, 3 ilgauodegės zylės), 1 – Čekijos PRAHA (didžioji zylė), 1 – Italijos ITALY (mėlynoji zylė), 3 – Lietuvos LITHUANIA (2 didžiosios zylės ir mėlynoji zylė), 28 – Latvijos RIGA (14 mėlynųjų zylų, 10 ilgauodegių zylų, 3 didžiosios zylės, baltabruvis nykštukas), 4 – Lenkijos GDANSK (3 didžiosios zylės ir mėlynoji zylė), 1 – Prancūzijos PARIS (mėlynoji zylė), 9 – Rusijos MOSKVA (3 mėlynosios zylės, 2 didžiosios zylės, šiaurinis kikilis, paprastasis varnėnas, šelmeninė kregždė, karietaitė), 1 – Rusijos PETERSBURG (didžioji zylė), 5 – Suomijos FINLAND (2 didžiosios zylės, mėlynoji zylė, šelmeninė kregždė ir paprastasis nykštukas), 1 – Švedijos STOCKHOLM (ankstyvoji pečialinda), 1 – Šveicarijos SEMPACH (mėlynoji zylė), 1 – Vokietijos HELGOLAND (mėlynoji zylė), 4 – Vokietijos HIDDENSEE (2 mėlynosios zylės ir 2 didžiosios zylės).

Daugiausia per vieną dieną 2025 m. rudenį sugauti 5 746 paukščiai (rugpjūčio 18 d.), 5 735 (rugpjūčio 20 d.), 3 638 (rugpjūčio 16 d.), 3 544 (rugpjūčio 23 d.), 2 823 (spalio 10 d.).

2000–2025 m. rudeniais Ventės rago paukščių žieduotojai sužiedavo 1 489 695 paukščius. Daugiausia rudenį sužeduota 2018 m. (103 811 paukščių), 2023 m. (1 027 745) ir 2019 m. (98 286). Mažiausiai 2001 m. (22 875), 2000 m. (27 203) ir 2007 m. (35 257). Vidutiniškai 2000–2025 m. laikotarpiu kiekvieną rudenį sužiedavome po 57 295 paukščius.

2025 m. rudenį paukščius žiedavo Ventės rago ornitologinės stoties darbuotojai bei žieduotojai talkininkai: Vytautas Jusys, Vytautas Eigirdas, Kristina Jusienė, Povilė Šlepetytė, Tomas Brueckmann, Augustinas Baronas, Gintaras Varnas, Gintare Grašytė, Vygantas Karnauskas, Saulius Valiūnas, Karl-Heinz Loske, Gabrielė Šlušnytė, Mindaugas Kavaliauskas, Dalia Gedminė, Katrė Mukulytė, Miglė Jusytė, Gustė Lapinskaite, Fausta Adomaitytė, Rokas Mizeikis, Peter Rinsche, Ingrida Lagunavičienė ir Austėja Jusytė.

Rudenį taip pat buvo tėsiami vasarą pradėti darbai vokiečių koordinuojamame ICARUS projekte ir specialiais siųstuvėliais vakarų Lietuvoje buvo paženklinčiai dar 3 pelėsakaliai – du pirmamečiai paukščiai ir viena suaugusi patelė.

Taip pat pirmą kartą Lietuvoje, skirtingose Šilutės r. vietose, buvo pagautos, sužeduotos ir siųstuvaus paženklinčios 5 plėšriosios medšarkės (tarp jų ir naujo Lietuvai porūšio paukštis). Apie šių paukščių judėjimą bus paškelbta kituose žurnalo numeriuose.



Balinė pelėda (*Asio flammeus*).
Ventės ragas, 2025-11-12 © Vytautas Eigirdas



Mažoji starta (*Emberiza pusilla*).
Ventės ragas, 2025-09-18 © Vytautas Jusys



Kalninė kielė (*Motacilla cinerea*).
Ventės ragas, 2025-09-13 © Vytautas Jusys



Ilgauodegė zylė (*Aegithalos caudatus europaeus*).
Ventės ragas, 2025-10-06 © Vytautas Jusys



Nykštukinė pečialinda (*Phylloscopus proregulus*).
Ventės ragas, 2025-10-22 © Vytautas Jusys



Sajaninė pečialinda (*Phylloscopus humei*).
Ventės ragas, 2025-11-02 © Vytautas Eigirdas

Informaciją apie kiekvieną dieną Ventės rago ornitologinėje stotyje sužeduotus paukščius galite rasti interneto tinklalapyje www.trektellen.org/site/totals/1581/2022. Dabar čia paukščių pavadinimai rašomi ir lietuvių kalba.

BIRD RINGING AT VENTĖS RAGAS ORNITHOLOGICAL STATION, AUTUMN 2025

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

Summary. 87,649 birds of 96 species were ringed at Ventės Ragas Ornithological Station in autumn 2025. The most numerous were Blue Tit (37,727), Great Tit (22,315), Goldcrest (4,841), European Robin (3,955) and Long-tailed Tit (3,546). To put this into context, a total of 1,489,695 birds were ringed during the autumn months at Ventės Ragas Ornithological Station in the period 2000-2025, an average of 57,295 birds per autumn. The highest day totals of birds ringed this autumn were 5,746 birds on 18 September, 5,735 birds on 20 September and 3,638 birds on 16 September.

84 birds were caught that had been previously ringed elsewhere: 28 in Latvia, 19 in Estonia, 10 in Rus-

sia, five in Belgium, five in Finland, five in Germany, four in Poland, three elsewhere in Lithuania, one in France, one in the Czech Republic, one in Italy, one in Switzerland and one in Sweden.



TANZANIJOS SAVANŲ PLATYBĖSE

Milda ŠNIAUKŠTIENĖ

I Tanzaniją vykau su ypatinga užduotimi – ši kelionė buvo skirta „Ornitostogų“ turui pasiruošti, į kurių pirmojoji grupė išvažiavo jau šiu metų lapkritį. I šalį atvykau kiek neįprastu maršruti – iš Ugandas. Ten dvi savaitės pildžiau savo svajones – stebėjau gorilas, šimpanzes, kolobusus ir aukščiausines beždžiones, pirmą kartą sutikau išsvajotą klumpasnapį ir grožėjausi šimtais kitų egzotiškų paukščių. Pasisėmniau begalę įspūdžių ir maniau, kad Tanzanija vargu ar galės juos pranokti. Vis dėlto klydau.

Atskridau spalio pabaigoje. Dar buvo nesutemę, oras giedras, debesų mažai, todėl važiuodama iš oro uosto tiesiog grožėjausi snieguota Kilimandžaro viršūne. Lodžija, į kurią atvykau, buvo antro aukščiausio Tanzanijos kalno Meru papédėje, vos keli kilometrai nuo nedidelio Arušos nacionalinio parko.

Kadangi iki suplanuoto safario buvo likusios dvi dienos, galėjau atidžiau patyrinėti lodžijos teritoriją. Daug paukščių nebuvo, bet vieną kitą perliuką rasti vis dėlto pavyko.

Anksčią rytą šalia kaimyninio namelio, krūmuose, pamačiau meditujojantį geltonskruostį afrikinį trogoną (*Apaloderma narina*). Kitą dieną sėdėdama verandoje

stebėjau, kaip keršasis paukštvanagis (*Astur melanoleucus*) pešė nugvelbtą vištą į mane nekreipdamas né menkiausio dėmesio. Visai netoli sparnuoto medžiotojo triukšmavo sidabraskruosčiai ragasnapiai (*Bycanistes brevis*), kurių dėl keliamo triukšmo buvo neįmanoma ne pastebėti. Šalia mano namelio vis pasirodydavo afrikinė rojinė musinukė (*Terpsiphone viridis*), šmirinėjo sodinių bulbiuliai (*Pycnonotus barbatus*), paprastosios spalvingosios nektarinos (*Cinnyris venustus*) ir ametistinės chalkomitros (*Chalcomitra amethystine*). Vienas iš mano bendrakaleivių lodžijos teritorijoje pamatė ir Hartlaubo turaką (*Tauraco hartlaubii*), bet man, deja, šis spalvingas sparnuotis nesiteikė pasirodyti.

Kai pabodo leisti laiką lodžijoje, išėjau pasižvalgyti po vietinį kaimelį. Už jo atsidūriau prie plytinčių dirbamų laukų. Čia žvilgsnį traukė raudonkrūtės chal-komitros (*Chalcomitra senegalensis*), bronzinės nektarinos (*Nectarinia kilimensis*), spalvingieji nykštukinių bitininkai (*Merops pusillus*), pilkaskruosčiai balnapaukščiai (*Corythaixoides personatus*), dvispalvės medšarkės (*Lanius cabanisi*), Fišerio tamsiosios musinukės (*Melaenornis fischeri*), paprastosios astrildos (*Estrilda astrild*). Nuo spalvų net akys raibo.

Svečiuodamas Meru kalno papėdėje turėjau galimybę leistis į žygį po Usos upės šaltinių mišką. Būtent čia pamačiau įspūdingas kolobusų genties beždžionės abisinines gverecas ir vainikuotąsias markatas, kuriuos dar vadinamos mėlynosiomis beždžionėmis.

Ekskursijos pas kavos augintojus metu kieme pamačiau baltaausius barbetus (*Stactolaema leucotis*) ir šarkines munijas (*Spermestes fringilloides*). O žvilgtelėjusi aukštyn išvydau virš plantacijos dangų karpančius afrikinius palminius čiurlius (*Cypsiurus parvus*) ir augurinius suopius (*Buteo augur*).

Tarangyrės parko paukščiai

Pagaliau spalio 30 d. ryta išvažiavome į taip lauktą safari. Pradėjome nuo Tarangyrės nacionalinio parko, garsėjančio įspūdingo dydžio baobabais ir drambliai kaimenėmis.

Jau bevažiuojant paukščių daugėjo su kiekvienu kilometru. Virš gyvenviečių sukiojosiu juodieji pesliai, kurių ten buvo vos ne kaip pas mus pilkųjų varnų. Šalikelėse vaikštinėjo gigantiški marabu, kurie labai sekmingai prisitaikė gyventi šalia žmogaus ir misti atliekomis. Visur skraidžiojo rusvapilviai blizgieji varnėnai, kurių buvo tiek daug, kad juokaudami su gidu nusprendėme juos vadinti nacionaliniu Tanzanijos paukščiu. Beje, Tanzanija tokio paukščio neturi, bet turi nacionalinį gyvūną – žirafą.

Kai įvažiavome į Tarangyrę, paukščiai ir žvėry pasipylė kaip iš gausybės rago. Jau prie parko vartų apdairiai įrengtose girdyklose troškulį malšino būreliai raudonskruosčių drugeliniai astrildai (*Uraeginthus bengalus*) ir geltonkrūčių agapornių (*Agapornis personatus*). Toliau esančius medžius tyrinėjo ragasnapiai, dvispalvės medšarkės (*Lanius cabanisi*), šiaurinės baltakepurės medšarkės (*Eurocephalus ruppelli*), baltagalviai buivoliniai audėjai (*Dinemellia dinemelli*), skeltauodegiai drongai (*Dicrurus adsimilis*), raudongurkliai frankolinai (*Pternistis afer*) ir uodeguotieji žalvar-



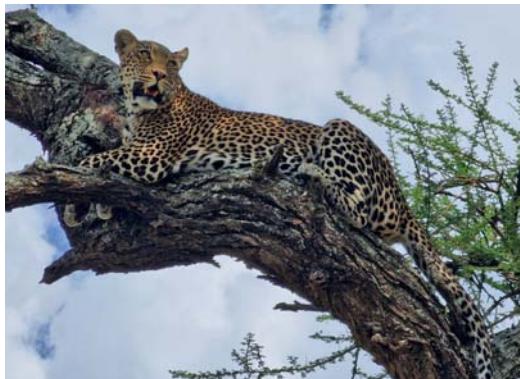
Straipsnio autorė Milda Šniaukštiene Usos upės šaltinių miške



Nykštukinis bitininkas (*Merops pusillus*) © Darius Babelis

niai (*Coracias caudatus*). Visur dairiausi mūsiškų žalvarnių, bet taip ir nemačiau visos kelionės metu.

Vos įvažiavus pro vartus pasirodė ir pirmieji žvėry: karpuociai, visų vadinami Pumba, antilopės gnu – Tanzanijos didžiosios migracijos simbolis, jų geriausiai drau-

Leopardas (*Panthera pardus*) © Milda ŠniaukštienėKapinis didysis apuokas (*Bubo capensis*) © Darius Babelis

gai zebrai, taip pat kanos – didžiosios antilopės ir, žinoma, drambliai, žirafos, mažieji dikdikai, Granto gazelės ir vandeniniai ožiai.

Kai pasiekėme papelkėjusį ežeriuką, pasirodė pirmieji vandens paukščiai. Pakrantėse ilsejosi mums gerai žinomas egiptinės žąsys (*Alopochen aegyptiacus*), maitinosi pentinuotosios žąsys (*Plectropterus gambensis*), vaikštinėjo vandeninis storkulnis (*Burhinus vermiculatus*). Pamatėme ir mūsiškės pempės giminaitę įdomiu pavadinimu – pempė kalvų (*Vanellus armatus*). Jai kompaniją palaikė paukštis ne ką mažiau keistu pavadinimu – kūjagalvis (*Scopus umbretta*). Čia išvydome ir Afrikos ežerų atributą – afrikinę žakaną (*Actophilornis africa-*

nus), pasigrožėjome išties nuostabiu puikiuoju ibiu (*Bostrychia hagedash*), bet didžiausią išpūdį paliko išdžiai vaikštantis sekretorius (*Sagittarius serpentarius*).

Danguje ratus suko ir plėšrieji paukščiai, bet man vis nepavykdavo nutaikyti akimirkos juos geriau apžiūrėti ir identifikuoti. Pradėjau jausti vienintelį kelionės trūkumą – kad keliauju ne su paukštininkais ir grupėje esu vienintelė, kurią taip traukia paukščiai. Visi kiti dairėsi tik žvérių. Štai, pavyzdžiu, važiuodami net nestabtelėjome prie afrikinio bégūnėlio (*Smutsornis africanus*). Šio gerai maskuotis mokančio smėlio spalvos paukščio niekas daugiau nepastebėjo, o susabdyti vaivuotojo, deja, nespejau. Tačiau po vienos dviejų dienų ir mano bendrakeleiviai įsitraukė į paukščių paieškas ir vis pastebėdavo kokį nors sparnuotį; tokiu būdu safaris tapo daug įdomesnis.

Dienai krypstant vakarop, pasukome į palapinių stovyklą. Važiuodami ant kelio pamatėme retai aptinkamą leopardinį vėžlį, kuris keistai šnypštė prie jo artėjant, krūmynuose skraiðe būreliai europinių bitininkų (*Merops apiaster*) ir geltonpetės papūgos (*Poicephalus meyeri*). Po potyrių kupinos dienos visi norėjome tik pailseti, tačiau Afrikoje taip paprastai neužmigsi. Sutemos buvo kupinos keičiausią garsų. Vieni riauomojo, kiti lojo, treti ūbavo, dar kažkas kažką kramsnijo. Todėl ausų kištukai vykstant į Tanzaniją – būtini.

Liūtukų „darželis“

Ryte mūsų gidas Hosea pažadėjo, kad Serengecio nacionaliniame parke, užimanciame beveik pusę Lietuvos teritorijos, iš didžiųjų kačių tikrai pamatyse liūtus, o jei pasiseks, ir kitus atstovus. Nieko nelaukę ten ir išsiruošėme. Pakeliui į Serengetį važiuodami pro Didžių Lūžių slėnį stabtelėjome pasigrožeti kaip ant delno atsiveriančiu Ngorongoro krateriu, didžiausia pasaulyje kaldera ir vienu iš septynių Afrikos gamtos stebuklų. Mūsų laukė netrumpas kelias dulkėtu žyrykeliu: pravažiavome kaip parodai kalno šlaite išstatytą Masajų kaimelį, flamingais ir pelikanais aplipusį ežeriuką ir po kokių dviejų valandų kratymosi bei karščio (na, nes turėjome susimokėti už giedrą orą ir puikų vaizdą į Ngorongoro kraterį) pasiekėme parko vartus. Pravažiavę vartus pasukome tiesiai į pietų pertraukėlėms įrengtą stovyklą. Čia paukščiams ir kitiems gyvūnams įrengta girdykla-baseinėlis, į kurį neseniai dienos metu stebint gausiam būriui turistų atsigaivinti buvo užsukęs net liūtas. Palei kojas standartiškai šminčinėjo rusvapilviai blizgiejii varnėnai.

Reikia pasakyti, kad keliaujant po Tanzaniją nuo žvérių ir paukščių gausos pamažu imi išlepti. Kai už kiekvieno posūkio pasitinka vaizdai, kuriuos kadaise matei tik dokumentiniuose filmuose, nuostaba tam-pa kone norma.

Bet Serengetis tiesiog pranoko lūkesčius. Jame praleista diena išliks kaip vienas ryškiausiai ne tik šios kelionės, bet ir gyvenimo atsiminimų. Žirafos, drambliai, zebrai, jvairios antilopės ir gazelės, begemotai, aplipę raudonsnapiais buivoliniais varnėnais (*Buphagus erythrorhynchus*), rastais apsimetę krokodilai – savana buvo pilna nuostabiausių žvérių, bet mes laukėme tų pažadėtųjų liūtų.

Ilgai laukti neteko. Mūsų džipo vairuotojas staiga stabtelėjo, persimetė kelias žodžiais su pravažiuojančio džipo kolega ir padidino greitį. Buvo aišku – greitai išvysime kažką labai įdomaus. Neilgai trukus priekyje pamatėme storą medį, o ant jo šakos – tingiai gulinčią liūtę. Ir ne vieną! Po medžiu, šešelyje, ilsėjos gauruotais karčiais pasipuošęs patinas. Galite išivaizduoti, kiek džiaugsmo šis gamtos paveikslas suteikė. Medžiai besikarstantys liūtai yra retas elgesys, būdingas vos kelioms liūtų populiacijoms, aptinkamoms Ugandoje ir Tanzanijoje.

Kai į valias pasigrožėjome liūtų porele ir daugiau nebesitikėjome sutikti savanos karalių, už kelių šimtų metrų pamatėme eilę džipų. Ženklos buvo aiškius: reikia ir čia stoti, prisijungėme į pirmą stebėtojų eilę. O stebėti buvo ką: kiek toliau esančio medžio pavėsyje miegojo 5 liūtės, aplipusios gausiu liūtukų būriu, atokiau gulėjo dar dvi ir priešais mus savo reikalais užsiiminėjo dar apie 10 mažylų. Stebint vis besikeičiantį vaizdą pavyko suskaičiuoti 7 liūtes ir 20 jauniklių! 27 liūtai vienoje vietoje kas minutę vertė sustoti vis naujus automobilius, kurie būriavosi jau dviem eilėm, formavosi ir trečia. Virš valandos mėgavomės gausia liūtų šeimyna. Liūtukai buvo išsibarstę po visą pievą, vartesi ant žolės, puldinėjo vienas ant kito, ant savo mamų ar auklių, bandė medžioti atskridusius grifus. Suaugusios liūtės irgi neleido mums nuobodžiauti, kai kurios atsistodavo pasirąžyti, pasikasyti nagų į medžio kamieną, pakeisti padėties ir nuprausti liežuviu šalia gulinčios draugužes arba tiesiog priartėti prie stovinčių mašinų ir nusilengvinti.

Vos išsprūdė iš liūtų „darželį“ stebinčių džipų spūsties patraukėmė link nakvynės vietas. Bet nuotykiui toli gražu nesibaigė. Riedant savanos žvyrkeliu ir skendint vis dar akyse stovinčiuose liūtų vaizduose, staiga gidas



Begemotai (*Hippopotamus amphibius*)
© Milda Šniaukštienė

susūuko magišką žodį: *Cheetah!* Aš pašokau kaip spyruoklė gerokai per garsiai atidarydama stoglangį. Gerai, kad neišgaudinai vos už kelių metrų nuo mūsų stovinčio gražuolio gepardo. Žvėris neramiai dairėsi, tada perėjo į kitą kelio pusę ir pradėjo lakti iš mažo upelio. Pasirodo, nerimavo ne be reikalo. Iš priešingos pusės prie to paties upelio artinosi hiena. Šios, kaip žinia, nėra geriausios gepardų draugės. Bet ši kartą hiena buvo tik viena, todėl gepardas ją urgzdamas greitai nuvijo nuo vandens, ramiai atsigaivino ir nutipenės tolėliau atsitiupė ant žolės kupsto. Ten ji ir palikome, stebintį vakaro saulės spinduliuose skendinčią savaną.

Apsvaigė nuo dienos išpūdžių temstant grįžome į pačiame parke esančią palapinių stovyklą, kur naktį vėl klausėmės sutemų koncerto. Ši kartą ne tik riaumojó ir urzgė, bet ir kvatojo. Pastarajį garsą leido stovyklos lankytujams jau pažįstamas begemotas. Dėl į juoką panašaus balso darbuotojai ji pavadino Happy Hypu.

Serengečio staigmenos

Kita diena vėl buvo skirta mėgautis Serengečio savanų pasauliu. Ant išdžiūvusio medžio saulės apšviestas tupėjo man vienas gražiausiai pasaulyje plėšriųjų paukščių – spalvingasis striukauodegis gyvatėdis (*Terathopius ecaudatus*), pusryčių ieškojo žaliosios markatos (*Chlorocebus pygerythrus*). Pravažiavome tūksstantinius antilopių gnu ir zebrou būrius, laukiančius artejančio lietaus. Aplankėmė begemotų maudyklą,



Afrikinė žakana (*Actophilornis africanus*) © Darius Babelis

stebėjome dramblių ir antilapių kaimenes, sugrižome prie vakar matyto liūtų porelės, kuri šikart mus nudžiugino meilės akto scena, ir net pavyko išvysti medyje miegantį leopardą, apie kurį sužinojome iš eilinio draugiško pokalbio su kito džipo vairuotoju.

Per pietus dar nuvažiavome į parke esančią Seroneros lankytøjų centrą, kur mūsų žvérių sąrašą papildė mieli hyraksai, o paukščių sąrašą – purpurinės drugelinės astūldos (*Granatina ianthinogaster*) ir barbetų šeimos dėmėtagalviai trachifonai (*Trachyphonus darnaudii*).

Saulėi krypstant vakarop pradėjo kaupčius debesys ir mūsų gidas, galbūt bandydamas išvengti didesnės liūties, o gal šiaip nusprendęs, kad nuotykių mums pakaks, pasuko link stovyklos. Bet lietaus išvengti ne pavyko ir greitai patyrėme, kaip savana pasikeičia po staigaus dušo. Kelius apsémė vanduo. Šalikelės virtos srauniais upeliais. Bet, laimei, džipui buvo nė motais. Be vargo stūmėmės į priekį.

Kai už nugaros palikę lietaus balose besivoliojančias hienas patraukėme į stovyklą, pamenu, net pyktelėjau. Kodėl geriausiu paros laiku ne važinėjame po parką, o grįztame „namo“? Juk praėjusių dienų būtent vakare pamatėme gepardą! Bet Serengetis nebūtų Serengetis: čia niekada negali žinoti, kurią akimirką ir kurioje vietoje tavęs lauks naujas, netikėtas susitikimas.

Kai stovykloje nusprendžiau paskutinę šviesią valandą išnaudoti stebėjimams, dėmesį patraukė triukšmaujantys varnėnai. Supratau, kad kažkur gali slapsytis plėšrusis paukštis. Ir neklydau. Neaukštai medyje tupėjo perlinė žvirblinė pelėda (*Glaucidium perlatum*). Tai dydžiu į mūsiškę žvirblinę pelėdą panaši plėšrūnė. Jai pakilus pastebėjau, kad naguose nešasi grobį, o kai nusileido ant kitos šakos, išvydau, kaip šią dovanę įteikė kitai pelėdai. Panašu, kad taip patinėlis meilinosis išrinktajai. Paėjusi į priešingą stovyklos pusę pamačiau tris žaliuosius kopikinius kukucius (*Phoeniculus purpureus*), savo ilgaus snapais tyriinėjančius medžių kamienų plyšius, kurių aš ir ieškojau, nes juos pastebėjau ryte. Saulė leidosi, pradėjo sparčiai temti, artinosi paskutinė garsų kupina naktis Serengetyje.

Dieną prie Ngorongoro kraterio

Rytas išaušo neįprastai šaltas. Atrodė, kad lauke vos 10 laipsnių šilumos, bet po kelių valandų vėl buvo karšta. Po skanių pusryčių susikrovėme į džipą lagaminus, atsišveikinome su draugiškais stovyklos darbuotojais ir pajudėjome link Ngorongoro kraterio.

20 km skersmens krateris gausus gyvūnų, tačiau labiausiai ši teritorija garsėja savo nedidele juodujų

raganosių populiacija. Šie raganosiai yra vieni iš labiausiai norimų pamatyti žvérių Ngorongore.

Kaldera buvo gausi ir paukščiais – iš karto išskyrė iš kitų vietovių besiganančiomis pilkavainikinėmis gervėmis (*Balearica regulorum*) ir afrikinių didžiųjų einių (*Ardeotis korri*) gausa. Kadangi kraterysteje yra nemažai pelkėtų vietų ir tyvuliuoja net trys ežerai, iš kurių didžiausias Magadžio ežeras, čia netrūksta vandens paukščių.

Apsidžiaugiau pamačiusi kelių rūsių antis, iš kurių išskyrė kelionėje dar nematytos dėmėtosios (*Spatula hottentota*) ir afrikinės kryklės (*Anas capensis*). Šalia jų maitinosi kuoduotieji laukiai (*Fulica cristata*), seklesnėse vietose braidžiojo rausvkrūčiai kirlikai (*Anarhynchus pecuarius*), afrikiniai gandrėnai (*Mycteria ibis*) ir juodagalviai garniai (*Ardea melanocephala*), o labiausiai nudžiugino pakrantėje snaudžiančių auksuotujų tilvikų (*Rostatorula benghalensis*) porelė. Galėčiau valandų valandas stebėti tokią įvairovę, tačiau reikėjo judėti pirmyn.

Kita stotelė buvo Songoro pelkė. Jos apylinkėse surengėme pikniką. Mums virš galvų tuoktuvinius skrydžius atliko triukšmingi skėstauodegai aksominių audėjai (*Euplectes axillaris*), tačiau didžiausią išpūdį paliko geltonsnapių pesliai (*Milvus aegyptius*). Kai vienejo ar kitoje pusėje vis pasigirdavo riksmai, žinodavome, kad kažkam peslys iš rankų ar nuo patiesalo nugvelbė užkandžius. Dėl šios priežasties dauguma turistų valgė džipuose.

Paskutinė diena

Paskutinę dieną praleidome Manjaros ežero nacionaliniame parke. Tai tankiu mišku ir krūmynais apaugusi teritorija. Visiškai priešingas biotopas nei Se rengečio beakraščių savanų platybės.

Ant gana aukštos kalvos įsikūrusioje Msasa stovykloje, nuo kurios atsiveria nuostabus parko su didingu ežeru vaizdas, laukė susitikimas su spalvingais paukščiais. Kaip įprasta tokiose vietose, palei valgančių turistų kojas šmirinėjo ir trupinių ieškantys paukščiai, tik čia buvo ne visur aptinkami varnėnai, o gal dešimt raudongalvių trachifonų (*Trachyphonus erythrocephalus*). Pasivaikščiojusi po teritoriją taip pat pamačiau slapukę rausvaveidę silvietą (*Sylvietta whytii*), tamsiai violetine spalva žerintį lenktasnapį kopikinį kukutį (*Rhinopomastus cyanomelas*) ir mažą paukštelių brubrą (*Nilaus afer*).

Labai nesinorejo palikti šios jaukios vietelės. Atrodė, galėtum valandų valandas vaikštinėti ir vis kas nors naujo pasirodytų krūmuose ar medžiuose. Bet,



Deckeno tokas (*Tockus deckeni*) © Darius Babelis

deja, mūsų laikas Tanzanijoje nenumaldomai seko, todėl teko vėl leistis į kelią.

Išvažiuojant iš parko teko būti gana dramatiškos scenos liudytojais. Mūsų dėmesį patraukė triukšmas, kurio kaltininkas buvo išpūdingo dydžio vainikuotasis erelis (*Stephanoaetus coronatus*), – jis nelabai kreipdamas dėmesį į vos už kelių metrų sustojusius džipus tyrinėjo medij, kuriame buvo įsikūrę ir dabar visu balstu skelbė pavojų ragasnapiai, o nuo jų nė kiek neatsišliko iš kito medžio rékiančios vainikuotosios markatos. Gal 10 minučių stebėjome didingo stoto erelio sukeltą sumaištį, tačiau šių gyvūnų akistatos atomazgos taip ir nesulaukėme.

O didžiausia ekskursijos pabaigos staigmena buvo paskutinį vakarą lodžijos teritorijoje pamatytas kapinis didysis apuokas (*Bubo capensis*). Jau temstant jis nutūpė į medį netoli ese ir keliais minutes leidosi apžiūrimas. Gražus, didingas sutemų paukštis.

2026 m. kovo 2–13 d. išskirtinę laukinės gamtos stebėjimo ekskursiją po Tanzaniją organizuoja „Ornitostogos“. Ekskursiją ves ornitologas Laimonas Šniaukštta ir vietinis gamtos gidas. Šiuo metu renkama kelialautojų grupė. Daugiau informacijos apie ekskursiją ir registracija www.ornitostogos.lt.



Kur žiemoja kregždės – mitas ir tikrovė

Ričardas PATAPAVIČIUS

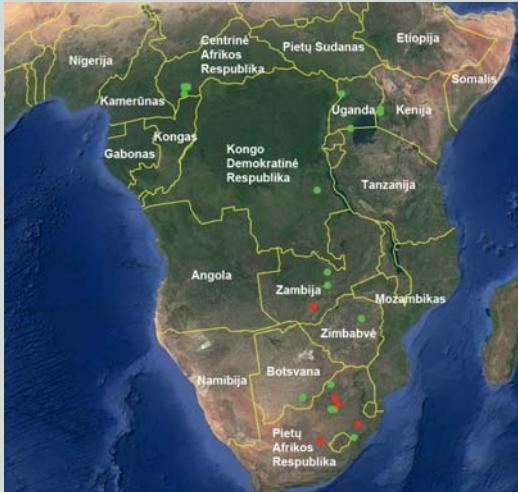
*Lietuvoje perint aptinkamos trys kregždžių rūšys – šelmeninės (*Hirundo rustica*), langinės (*Delichon urbica*) ir urvinės (*Riparia riparia*). Pirmųjų dvieju rūsių paukščių, kadaise perėdavusių bene kiekvienoje kaimo sodyboje, dažnai net gausiai, skaitlingumas per pastaruosius dešimtmečius labai sumažėjo. Neseniai (2024 m.) Lietuvos ornitologų draugijos paskelbtoje ataskaitoje apie agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijas rašoma, kad 2000–2024 m. laikotarpiu šelmeninių kregždžių populiacija Lietuvoje sumažėjo 67,5 %, t. y. daugiau nei perpus. Negano to, šių paukščių mažėjimo tendencija pastaraisiais metais labai progresavo. Nors tikslų duomenų nėra, panaši situacija yra ir su langinėmis kregždėmis.*

Taip atsitiko ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europoje. Priežastis – kaimiško tipo sodybų, dažniausiai ir su gyvulininkystei skirtais pastatais, išnyimas ir galvijų bei naminių paukščių sumažėjimas, praktiškai – jų išnyimas tų sodybų ūkuose. Dėl to labai sumažėjo visokių musių ir kitų skraidančių smulkių vabzdžių, kuriais kregždės maitinasi gaudydamos juos ore. Be to, dabartinėse moderniose sodybose šiemis paukščiams išskurti sąlygos gerokai blogesnės, nes šelmeninės kregždės lizdus lipdo ir peri dažniausiai įvairių patalpų viduje ir tik labai retai išorėje.

Kai žmogus dar nežinojo, kur paukščiai dingsta žiemą, buvo prikurta įvairių mitų. Pavyzdžiu, teigta, kad kai kurie žiemai sulenda į visokius urvus, po kelmais ir ten, nelyginant kokie ežiai, barsukai ar meškos, pramiega iki pavasario. Gegutės žiemai neva virستانčios „vanagėliais“, o atejus pavasariui tie „vanagėliai“ vėl tampa gegutėmis. Kaip ir logiška – žiemą jokių

vikšrų, kuriais gegutės minta vasarą, nėra, o smulkių paukštelių, nors ir nepalyginamai mažiau nei vasarą, yra. Jais misdami „vanagėliai“ išgyvena per žiemą.

Kadaise kregždės taip pat buvo vieno mito „herojės“. Teigta, kad žiemą jos praleidžia po vandeniu, sulindusios į vandens telkinį dugno smėlį ar dumblą, ir ten prabūna iki pavasario. Šis mitas buvo toks gajus, kad net XVIII a. žymus Švedijos mokslininkas, mokslinės binarijos nomenklatūros augalų ir gyvūnų sistematikos kūrėjas Karlas Linėjus (Carl Nilsson Linnaeus, 1707–1778) 1735 m., t. y. prieš 290 metų (palyginti nesenai!), paskelbtame savo garsiajame veikale „Gamtos sistema“, suklaidintas iki tol labai dažnos nuomonės apie tai, kur neva žiemoja kregždės, raše, kad šie paukščiai žiemą praleidžia po vandeniu. Jei tuo, kad kregždės žiemoja po vandeniu, tikėjo to laikotarpio autoritetinges mokslininkas, tai nenuostabu, kad tuo tikėjo ne tik didžioji dalis to meto visuomenės, bet ir dauguma kitų gamtininkų.



Lietuvoje žieduotų šelmeninių kregždžių aptikimo vietas žiemojimo laikotarpiu Afrikoje piečiau Sacharos dykumos (žalias žymės) ir Lietuvoje aptiktų Afrikoje piečiau Sacharos dykumos žiemojimo laikotarpiu žieduotų šelmeninių kregždžių žiedavimo vietas (raudonos žymės)

Bet buvo ir kitaip manančių – ne vienas to meto gamtininkas tokią nuomonę neigė ir įrodinėjo, kad kregždės (ir čiurliai) yra migruantys paukščiai, t. y. žiemai išskrendantys į kitas platumas. Vienas tokius – žymus Prancūzijos gamtininkas Žoržas Lui de Biuferas (George-Louis Leclerc de Buffon, 1707–1788). Jis 1770 m. įrodinėjo, kad kregždės yra tipiški migruantys paukščiai, bet su tuo nesutiko jo tėvynainis, ne mažiau žymus to meto gamtininkas Žoržas Kiuvė (George Cuvier, 1769–1832), dar 1817 m. įrodinėjės, kad kregždės žiemoja po vandeniu. Šio ginčo kontekste galima paminėti ir 1773 m. Italijoje atlirkta eksperimentą, kuriuo siekta išsiaiškinti, kiek ilgai kregždės gali išbūti po vandeniu. Kuo jis baigėsi – aiškinti nereikia. Paskutinis taškas buvo padėtas 1849 m., kai Švedijos mokslo akademija, norédama galutinai pa-neigtį teiginį, kad kregždės žiemoja po vandeniu, nute- tarė paskirti premiją asmeniui, kuris ras gyvą kregždę vandenye ar po vandeniu. Gavusią šią premiją, su-prantama, neatsirado...

Teiginys, kad kregždės neva žiemoja po vandeniu, buvo sumanytas stebint šių paukščių elgesį rudenį. Prieš išskrīsdami šie paukščiai telkiasi į skaitlingas sankaupas ir nakvoja didelių vandens telkinių (ežerų, marių, upių deltu) pakraščių nendrynuose ir karklynuose. Temstant nakvynei tupia dažniausiai ant nen-drių lapų, liaunų karklų šakelių. Kai ant to paties lapo ar tos pačios šakelės sutupia tiek kregždžių, kad tas



Neretai šelmeninės kregždės sugrįžta į tą patį lizdą, kuriami perejo ir pernai © Vytautas Jusys

lapas ar šakelė nuo jų svorio nulinksta, kai kurios turi pakilti ir nakvynei ieškoti kito lapo ar kitos šakelės. Todėl paukščių cirškėjimas tokiose vietose nenutyla iki visiškos sутemos, kol galiausiai nakvynei sutupia visos. Ir taip ne vieną savaitę. Bet ateina diena, kai didžioji dauguma išskrenda. Jeigu vakar čia jų buvo daugybė, o kitą dieną beveik neliko, tai kur jos dinga? Sulindo į dugno smėlį ar dumblą po vandeniu, ne kitaip – taip kadaise sumastė žmogus.

Tai, kad kregždės žiemai tikrai išskrenda ir kur jos išskrenda, galutinai buvo išsiaiškinta jas pradėjus žieduoti. O išskrenda jos toli. Visos Europos ir net dalies Azijos kregždės žiemoja Afrikoje piečiau Sacharos dykumos ir iki pat pietinio šio žemyno pakraščio. Bet ir ten ne vandens telkinių dugne! Kur žiemos mėnesiais buvo aptiktos Lietuvoje žieduotos šelmeninės kregždės ir kur žiemos mėnesiais buvo žieduotos Lietuvoje aptiktos šelmeninės kregždės, parodyta žemėlapyje. Ir dar vienas faktas apie kregždės – jos labai ištikimos savo pasirinktai perejimo vietai. Todėl peržiemoju-sios, jei tik išgyvena, dažniausiai sugrįžta perėti ne tik į tą patį kaimą, ne tik į tą pačią sodybą, bet net į tą patį pastatą ir net į tą patį lizdą, kuriami perejo prieš metus, dvejus, trejus...



2025-09-18 Ventės rage sugauta didžioji zylė (*Parus major*), kurios plunksnų apdare nebuvvo kitoms šios rūšies zylėms būdingos geltonos ir žalios spalvos © Vytautas Jusys



2025-09-21 Ventės rage sugauta didžioji zylė (*Parus major*), kurios plunksnų apdare nebuvvo kitoms šios rūšies zylėms būdingos geltonos ir žalios spalvos © Vytautas Jusys



2025-09-27 Ventės rage sugautas juodasis strazdas (*Turdus merula*), kuriam ant galvos buvo baltų plunksnų © Vytautas Jusys



2025-09-21 Ventės rage sugauta mėlynoji zylė (*Cyanistes caeruleus*), kurios plunksnų apdare nebuvvo kitoms šios rūšies zylėms būdingos geltonos ir žalios spalvos © Vytautas Jusys



2025-10-01 Ventės rage sugauta karietaitė (*Troglodytes troglodytes*), kurios abiejose sparnuose buvo po kelias baltas plunksnas © Vytautas Jusys



2025-10-29 Ventės rage sugauta mėlynoji zylė (*Cyanistes caeruleus*), kurios uodegoje buvo platus šviesus dryžis © Vytautas Jusys



© Saulius Karalius

Nuostabūs tarpkontinentiniai keliautojai

Saulius KARALIUS, parengta pagal Clive Finlaysono straipsnį Birdlife International

Ankstyvas pavasaris Gibraltare yra permainų metas. Daug paukščių, kurie čia praleido žiemą, išskrenda šiaurės link, o jų vietą užimą iš pietų traukiantys sparnuočiai. Dauguma iš pietų atskridusiu paukščių turi įveikti Sacharos dykumą. Tai išties fenomenalus skrydis, nes didžioji dykuma sukuria 1 500 km barjerą, kur paukščiams yra labai mažai galimybų pailsėti ar pasimaitinti. Kai kurie paukščiai galėtų nusileisti ir pailsėti kur nors uolų šešėlyje, bet čia jie nerimas nei maisto, nei vandens. Tai išties rizikinga, jei neturi sukaupęs pakankamo riebalų kiekio. Be abejo, dykumoje yra oazių, tačiau jų pasitaiko retai, jos labai viena nuo kitos nutolusios. Oazės išties sutraukia tūkstančius sparnuočių, tačiau tai tik labai menka dalis iš milijonų migruojančių kitų paukščių, kurie Sacharos dykumą perskrenda nesustodami. Šiai kelionei būtina sukaupti pakankamą kiekį riebalų, kurie kaip energijos rezervas turi sudaryti žymią kūno masės dalį. Šalutinis riebalų deginimo produktas kelionės metu yra vanduo, kurio pakanka palaikti gyvybines funkcijas. Pasiekę šiaurinį dykumos kraštą, taip pat ir Gibraltara,

paukščiai leidžiasi, kad prieš tėsdami kelionę į šiaurę keletą dienų pasimaitintų.

Vienas pirmųjų Gibraltarą kiekvienais metais paisiekiančių transsacharinių migrantų yra paprastasis kultupys (*Oenanthe oenanthe*) – 25 g sveriantis paukštėlis, kuriam savo svorio kategorijoje priklauso neįtikėtinai kelionės rekordai. Detaliu sužinoti apie šias ištibias keliones mums leidžia naujausios technologijos – giesmininkui ant nugaros pritvirtinti mažyčiai geolokatoriai. Taigi, kuo ypatingi paprastieji kultupiai? Pažiūrėjus į žemėlapį, kokiuose regionuose jie peri ir kokiuose žiemoja, į galvą ateina įvairios mintys. Visi paprastieji kultupiai žiemoja Afrikoje. Šie atvirų vietų paukščiai dažniausiai apsistoja plačioje savanų juostojėje, nusidriekusioje išlgai Sacharos pietinio krašto į šiaurę nuo ekvatoriaus. Kai kurie pasiekia pietrytinę žemyno dalį iki šiaurinės Zimbabvės dalies. Žemyno vakaruose panašiose platumose besidriekiantys tropiniai miškai jiems nesvetingi. Jų veisimosi arealas apima didžiąją Šiaurės pusrutulio dalį, pradedant Šiaurės Kanada, Grenlandija bei Islandija ir baigiant Aliaską per



© Saulius Karalius

visą Euraziją ir Beringo sąsiaurių. Visi šioje didžiulėje teritorijoje perintys paprastieji kultupiai žiemoti skrenda tik į Afriką!

Taigi, kokias mūses įminė geolokatoriai? Kodėl Aliaskoje perintys paukščiai žiemoti skrenda į tropinę Afriką, nors žymiai trumpesnis kelias būtų skristi į tropinę Ameriką? Aliaskoje perintys kultupiai žiemoti skrenda per visą Eurazijos žemyną iki žiemaviečių Afrikoje nuskisdami įspūdingą 15 000 km atstumą (atsiminkite, kad paukšteliis sveria tik 25 g). Iš Sudano, Ugandos ir Kenijos jie atgal skrenda per Arabijos dykumas, Kazachstaną ir šiaurinę Rusiją, kol per Beringo sąsiaurį pasiekia Aliaską. Kelione į pietus trunka apie 3 mėnesius, tačiau pavasarį kelionės laikas į perejimo vietas yra mėnesiu trumpesnis. Taigi, nors Vakarų Aliaskoje ir Vakarų Kanadoje perintys kultupiai nuskrenda ilgaiusią kelią, tačiau jie ne mažiau nuostabi kelionę leidžiasi ir rytinėje Kanadoje bei Aliaskoje gyvenantys paukščiai. Per Gibraltarą iš tropinės Afrikos grižtantys kultupiai skrenda į Šiaurės Vakarų Europą, išskaitant Britanijos salas. Gibraltare laikinai sustoja ir paukščiai, skrendantys į Skandinavijos pusiasalį, perintys Norvegijoje, Švedijoje bei Suomijoje. Vis dėlto patys ypatingiausiai keliautojai Gibraltaro apylinkėse pasirodo maždaug balandžio pabaigoje. Jie yra gerokai didesni nei anksčiau parskrendantys paprastieji kultupiai ir jų kūno masė gali siekti iki 35 g. Taip pat jie turi ilgesnius ir smailes-

nius sparnus, atitinkamai 102–105 mm, o kitų populiacijų kultupių sparno ilgis tesiekia 93–99 mm. Tai vadinamojo grenlandinio porūšio paukščiai.

Iš to, kas pasakyta, nesunku nuspėti, kad šie kultupiai skrenda į Grenlandiją. Iš tikrujų ne tik į ją, nes dalis apsistoja Islandijoje ar net Šiaurės Rytų Kanadoje. Nors grenlandinio porūšio paukščiai nuskrenda gerokai trumpesnį atstumą nei Vakarų Aliaskoje perintys kultupiai, jų kelionė susijusi su žymiai didesniais iššūkiais. Vakarų Afrikoje, išskaitant Mauritaniją, Malį ir Senegalą, žiemą praleidžiantys kultupiai lekia į Didžiąją Britaniją, bet vėliau turi perskristi Šiaurės Atlantą! Galbūt jie gali pailseti Islandijoje, bet tuomet vis tiek turi nuskristi neįtiketinai ilgą ir pavojingą kelią per likusią vandenyno dalį. Vienas Kanadoje Bafino saloje geolokatoriumi pažymėtas paukštis skrido nesustodamas per vandenyną tiesiai į Didžiosios Britanijos salas ir per keturias paras nuskrido 3400 km! Tai yra apie 850 km per parą. Atrodo, kad per Sacharą perskristi yra žymiai lengviau. Dar 4000 km šis paukštis turėjo nuskristi per Europą ir Afriką, kol pasiekė žiemavietę Mauritanijoje. Naujausi tyrimai galimai atskleidžia dar nuostabesnius šio mažo giesmininko „žygdrabius“! Atrodo, įmanoma, kad kai kurie grenlandiniai kultupiai gali skristi tiesiai iš Vakarų Afrikos į Kanadą! Tai gali būti būdinga paukščiams, kurie skrisdami į šiaurę apsistoja Kanarų salose ar Madeiroje. Kol kas tiesioginių įrodymų, kad paukščiai gali per Atlantą į Kanadą nuskristi 4000–5000 km, nėra, tačiau kompiuteriniai modeliai rodo, kad tai gali būti įmanoma. Šios prognozės remiasi faktais, kad rudeninės migracijos metu 3 km aukštyste susidaro palankūs vėjai, leidžiantys kultupiams be poilsio perskristi Atlanto vandenyną tiesiai iš Vakarų Kanados į Vakarų Afriką. Apskaičiuota, kad tokiu atveju kultupiai įveiktų minėtą atstumą per 31–68 val., o tai yra gerokai greičiau nei skrendant įprastu maršrutu. Taigi, nors šis kelias gerokai rizikingesnis, paukščiai gali greičiau pasiekti veisimosi vietas ir atvirkščiai. Pažiūrėsime, kokių dar siurprizų netolimoje ateityje pateiks šie maži, bet tikrai nuostabūs paukščiai!

Lietuvoje paprastieji kultupiai yra įprasti paukščiai, tačiau nors paprastai išsikuria žmogaus kaimynystėje, dažnai sodybos savininkas net neįtaria, kad šių tylių paukštelių pora peri kur nors plytų ar malkų rietuvėje, akmenų krūvoje, sienos skylėje ar vamzdzyje. Kultupiai yra dykumų ir pusdykumių paukščiai, todėl Lietuvoje migracijų metu lengviausia juos aptikti karjeruose, arimuose, ant placių laukų keliukų, pastatų griuvėsiuose ir pan.



2025-09-25 Nagevičiaus gatvėje, Šiaurės miestelyje, Vilniuje, pastebėtas margas naminis žvirblis (*Passer domesticus*)
© Miglė Montrimaitė



2025-11-08 Ventės rage sugauta dar viena didžioji zylė
(*Parus major*) sukryžiuotu snapu © Povilė Šlepetytė



2025-11-06 Ventės rage sugauta liepsnelė (*Erithacus rubecula*) su šviesiu dryžiu uodegoje © Vytautas Jusys



2025-11-08 Ventės rage sugauta liepsnelė (*Erithacus rubecula*), kurios dalis galvos plunksnų buvo nesusiformavios © Povilė Šlepetytė



2025-10-05 Birutės gatvėje, Klaipėdoje, pastebėtas neįprastas spalvos naminis žvirblis (*Passer domesticus*)
© Marius Čepulis



2025-10-22 Ventės rage sugauta didžioji zylė (*Parus major*), kurios snapas buvo sukryžiuotas. Iš keliolikos tūkstančių šiai metais sugautų šios rūšies paukščių tokia buvo vienintelė © Vytautas Jusys

Padékime sparnuočiams
- Jūsų parama keičia viską

Gamta klesti, kai mes ją saugome kartu.
Kiekvienas Jūsų euras prisideda prie realių darbų, padedančių paukščiams gyventi saugioje aplinkoje. Tam reikalingi buveinių priežiūros darbai, bei atkurto ir naujos lizdavietės retiemis ir nykstantimiems paukščiams.

Prisidėkite prie Lietuvos ornitologų draugijos veiklos – Jūsų parama tikrai daro skirtumą!

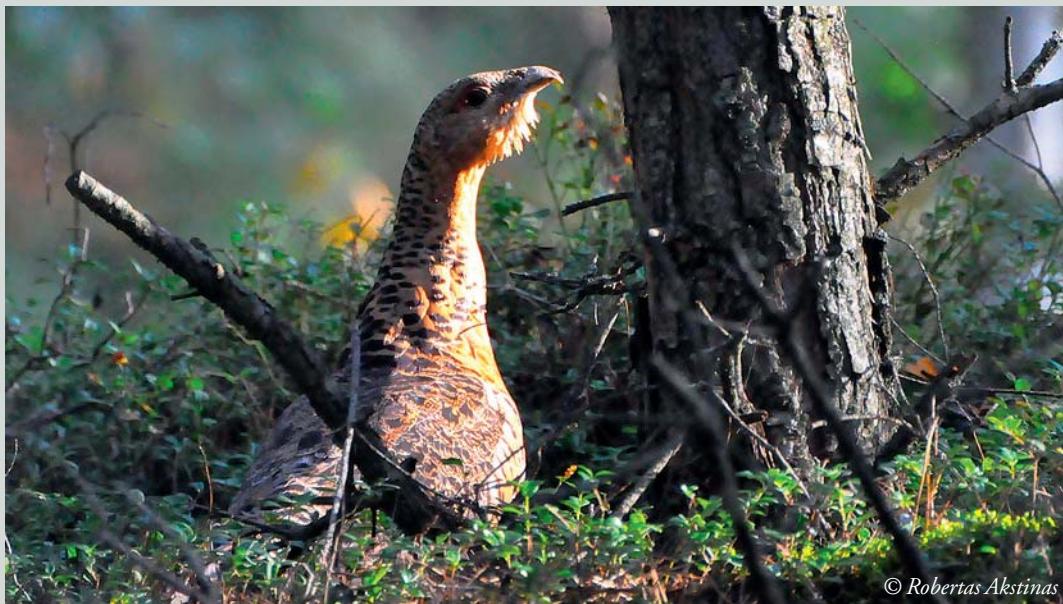
Kaip paremti?

Lietuvos ornitologų draugija
Bankas: AB Swedbank
Sąskaita: LT74 7300 0100 0245 1175
Įmonės kodas: 191692933
PVM kodas: LT100007641219
Paskirtis: parama

5 €

20 €

Kita norima suma



© Robertas Akstinas

Įdomūs faktai apie kurtinį

Šiek tiek įdomių faktų, kurių galbūt nežinojote.

Patinų kūno ilgis 60–115 cm, kūno masė 2,5–6,5 kg, sparnų ilgis 87–125 cm.

Patelės gerokai smulkesnės: kūno ilgis 50–60 cm, kūno masė 1,5–2,5 kg.

Tuoktuviės prasideda kovo mėnesį ir tęsiasi iki gegužės. Tuoktavietės yra pastovios daugelį metų. Tuoktuvėse įprastai dalyvauja patinai, kurių amžius yra virš 2 metų.

Lizdai paprastai būna iki 1 km nuo tuoktuvių vietų. Kai kurios patelės peri viena nuo kitos per 40–50 metrų. Pilna dėties būna iš 5–10 kiaušinių. Kiaušiniai dedami kas 30–48 val. Perėti pradeda padėjusi paskutinį kiaušinį ir peri 26–29 dienas. Perédama patelė per dieną lizdą palieka 2–3 kartus pasimaitinti ir užtrunka 10–20 minučių. Lizde tupi labai stropiai, žmogų prisileidžia labai arti, visiškai pasitiki savo slepiamaja spalva. Jeigu jai perint nuolat kas nors trikdo, gali mesti lizdą su kiaušiniais. Kiaušiniai skyla 2–4 dienas.

Jaunikliai jautrūs šalčiui ir drėgmei, todėl jeigu tuo metu intensyviai lyja, dauguma žūva. Jaunikliai būna aktyvūs tik nudžiūvus rasai. Pirmąsias gyvenimo dienas jie neturi kvapo, todėl plėšrūnai jų negali užuosti. 8–10 d. amžiaus gali netoli paskristi, o 2 savaičių amžiaus jau gerai skraido.

Paprastai paukščiai minta augaliniu maistu, gyvulinį maistą lesa tik jaunikliai ir besišeriantys individai. Lesa akmenukus, kurie veikia kaip girnos ir sumala kietą maistą, jų svoris gali siekti iki 30 g.

Seriasi liepos mėnesį ir tuo metu kurį laiką negali skraidioti. Gamtoje gali išgyventi iki 13 metų., o nelaisvėje iki 18 ir daugiau. Dauguma jauniklių neišgyvena iki 2,5 mén.

Pasauliniu mastu populiacija vertinama apie 2 mln. paukščių. Dauguma gyvena Rusijoje. Pasaulyje priskaičiuojama 16 šių paukščių porūsių.

Gali kryžmintis su tetervinais, tokie gimę paukščiai Lietuvoje vadinami gargatūnais.

Mégsta lankytis prie skruzdėlynų, kur naudojasi skruzdėlių „paslaugomis“, – jos jiems iš plunksnų išrenka parazitus.

Esant snieginių žiemai ir paspaudus šalčiams gali nakvoti sniege išraustuose urvuose.

Skrisdamas paukštis dažniau plasnoja sparnais, nei kvépuoja, neuždūsta tik todėl, kad prie plaučių turi net 5 oro maišus.

Rytų Sibire paplitęs akmeninis kurtinys, kuris yra smulkesnis ir per tuoktuvių giesmę neapkurstas – tai būdinga Europoje bei Sibire iki Lenos upės ir Baikalo ež. gyvenantiems (vakariniam) kurtiniams.

Parengė Robertas AKSTINAS



Dagilis (*Carduelis carduelis*). Šventininkai, Trakų r., 2025-10-07 © Augustinas Baronas



Jūršarkė (*Haematopus ostralegus*). Melnragė II, 2025-09-21 © Julius Kačenauskas



Parengta igyvendinant projektą „Kartu stebime ir saugome paukščius“.
Projekta finansuoja VšĮ Medijų rėmimo fondas,
skyręs 4200 Eur metinę paramą.

Žurnalo kaina – 5,00 Eur